

ENTERED IN

O R A I N

GH A I D H E A L A C H.

ENTERED IN
STATIONERS HALL,

According to Act of Parliament.

[Faint, illegible text and markings at the bottom of the page, possibly bleed-through or a secondary stamp.]

O R A I N

G H A I D H E A L A C H.

L E

D O N C H A D H M A C - A N T - S A O I R.

K
Macintyre (P.)

Clódh-bhuailt' ann DUN-EIDIN,
Le A. MAC-DHÓNUIL, air son an Ughdair.

M,DCC,LXVIII.

A N C L A R.

ORAN do chloidheamh Mhic-an-leisdeir,
agus do bhlár na h Eaglais-brice

Oran do Thailbeart a fhuaradh o Bhan-rí
Márai

Oran do 'n Mhusg

Oran do 'n Rìgh

Oran do Mhorair Ghleann-urchaidh

Oran Coir'-a-cheathaich

Oran Cumhadh Coire-cheathaich

Oran seacharan feilg

Oran do Ion Caimbeul a' bhanc

Oran do Ghleann-urchaidh

Oran an t Samhraidh

Oran do Chaipitean Donnacha Caimbeul,
ann Geard Dhuin-eidin

Oran do charaid Táileir, air son cuairt fhuir-
ghidh

Oran do'n Táileir, ann éirig óran a rinn ei-
fean ann an ádhbhar a charaid

Cumha Ghileaspaig Achaladoir

Cumha'

Cumha' Chailein Ghleann-iudhair	88
(Oran do'n Bhrigis	95
Marbh-rann Coilich	100
Oran, mar gun deanadh Nian é do Niain eile	104
20 Oran Beinn-Dourain	107
Oran do Chéile	130
Oran do leanabh-altrom	137
Oran gaoil	140
Oran súgraidh	143
Oran do chaora a fhuaradh a ghibhit o mhnaoi uafail áraid	148
26 Oran luaidh	158

14 JY 62

ORAIN

O R A I N

G H A I D H E A L A C H.

O R A N I.

*Oran do chloidheamh Mhic-an-leastair, agus do
bhlár na h Euglais-brice*.*

L A' dhuinn air mach-thir Alba,
Na bha dh'armáilt aig a chuigse,
Thachair iad oirne na reabail,
'S bu neo'-aobhain linn a chuideachd;
'Nuair a chuir iad an ratreud oirn,
'Siad 'nar diaigh a los ar morta,
'S mur deanamaid feum le'r casan,
Cha d'thug sinne frad le'r mufgan.

* 'Se fo ceud oran an ughdair.

'S a dol an coinnimh a Phrionnfa,
 Gu'm bu shunntach a bha finne,
 Shaoil finn gu'm faigheamaid cúis deth,
 'S nach ro dhuin, ach dol g'a shireadh;
 Nuair a bhuail iad air a cheile,
 'S ard a leumamaid a tilleadh,
 'S ghabh finn amach air an abhuin,
 'S dol g'ar n amhaich ann san linne.

'Nam do dhaoineibh dol nan eitidh,
 Lós na reabalaich a thilleadh,
 Cha do shaoil finn, gus na gheil finn,
 Gur finn fhein a bhi'dhte 'g iomain;
 Mar gu'n rachadh cú ri caoiribh,
 'S iad 'nan ruith air aodain glinne,
 'S ann marfin a ghabh iad sgaoileadh
 Air an taobh air an ro finne.

Sin 'nuair thainic cach 'sa dhearbhadh iad,
 Gu'm bu shearbhadh dhuin dol 'nan cuideachd;
 'Se 'n troupe Gallta g'an ro chall fin,
 Fhuair iad am marbha' 's am morta';
 'San a theich finn as na cianuibh
 + 'N diaigh trian aguinn a thuiteam.
 'S cha d' theid me tuille gu dílinn
 Chuideacha le Rí na cuigse.

Bha

Bha na heich gu crúitheach, frianach,
 Girteach, iallach, fiamhach, troupach,
 'S bha na fir gu h armach, foghluint',
 Air an fúnrachadh gu morta.
 'Nuair a thachair ribh clann Donuil,
 Chum iad cumhail air an uchdan.
 'S lion'ar spóldaich a bha leónta
 Air an lón an diaigh tuiteam.

Dh'eirich fuathas ann san ruaig dhuin,
 'Nuair a dh'aom an fluagh le leathud,
 Bha Prionns' Tearlach le chuid Francach,
 'S iad ann geall air teachd 'nar rathad.
 Cha d' fhuair finn focal command'
 A dh'iaruidh ar naimhdean a sgathadh;
 Ach comas sgaolidh feadh an tfaoghail,
 'S cuid aguinn gun fhaotain fhathasd.

Sin 'nuair thainic mise dhathigh,
 Dh' ionnsuidh Ghilaspic o'n Chrannuich,
 'Sann a bha é 'n sin co'-fhiata,
 Ri broc-lia a bhiodh ann garuidh;
 Bha é duilich ann san ám sin,
 Nach ro ball aige r'a tharruing,
 'S mor an diú'ail na bha dhí air
 Cloidheamh finnfir eachd a shean-athar.

Morain iarruing air bheug faobhair,
 Gu'm b'e fud eagus a chloidheamh,
 'Se gu lubach, leumnach, bearnach,
 'S bha car cam ann, ann fan amhuich,
 Dh'fhag é mo chruachanfa bruite
 Bhi 'ga ghiulan feadh an rathaid,
 'Sé cho trom ri cabar fearna,
 'S maing a dh'fhairdeadh an ro rath air.

'Nuair a chruinich iad nan ciadan
 'N lá fin air sliabh na h eaglais,
 Bha ratreud air luchd na Beurla
 'S ann doibh fein a b' eigin teicheadh ;
 Ged' a chaill mi ann fan ám fin
 Cloidheamh ceannart chloin an Leasdaire ;
 Cloidheamh bearnach a mhi fhortain,
 'Sann bu choslach é ri greidlein.

Am ball teirmeasg a bha meirgeach,
 Nach d'rinn feirbhis a bha dleusnach ;
 'S beag an diú'ail leam r'a chunnta
 Ged' a dh iontraich mi mu fheasgar :
 An cloidheamh duth nach d'fhuair a sgúradh
 'S neul an t fuigh air a le'taobh,
 'S beug a b'fhine 's e air lubadh,
 'S gum b'e diuthadh a bhuill deis é.

An cloidheamh braoisgeach, bh'aig na daoine
 Nach d'rinn caonag 's nach d'thug buillean,
 Cha ro eugas air an t faoghal,
 'S maireg a shaoruich leis an cu-measg;
 An cloidheamh duth air an ro 'n taileas,
 Gun chrios, gun chrambait, gun duille,
 Gun roinn, gun fhaobhar, gun cheanbheart,
 'S maireg a tharladh leis an cunthart.

Thug mi lium an cloidheamh bearnach,
 'S b'olc an fhaifin e sa' chabhaig,
 Bhi ga ghiulan ar mo shliasuid;
 'S maireg mi riamh a thug o'n bhail é,
 Cha toir é ftobadh na fathadh,
 'S cha ro é laidir gu gearradh
 Gu'm b'e diuthadh a bhuill airm é,
 'Se air meirgeadh air an fharadh.

Chruinnich uaislean Earaghaidheal,
 Armait laidir do mhilli, [lach,
 'S chuaidh iad mu choinnimh Phrionns' Tear-
 'S duil aca r'a champ a bhristeadh;
 'S ioma fear a bh' ann san ait' ud
 Nach ro sabhailt mur bha mise,
 Ged' tha mo chloidheamh air fhágail
 Ann am blár na h Euglais-brice.

ORAN

O R A N II.

*Oran do Thailbeart a fhuaireadh o Bhan-ri
Mairi.*

DEoch slainte Ri Deorfa,
Gu'n olainn ar thus,
Le onoir 's le buaidh
Nan daoine uaisl' tha na chuir,
Le Seanafair Hawley,
As Maidsear Cothun,
Gun di'-chuimhn' air Mairi,
Bean mhálta mo ruin.

Mo bheannachd gu bráth
Aig a Bhan-ri nach beo;
'San aic' a bha Mairi,
G'a h árach 's i og;
Bean shiobhalta, shamhach,
'S i nárach gu leoir:
'Nuair theid mi 'n tigh thairne;
'Si phaigheadh na stoip.

'Stu

'Stu chumadh an co'throm
 'S an onoir 'ud rium,
 'S a chuireadh a'm sporan
 Na dollair 's na crúin,
 Ged' a dh' ólainn leann laidir,
 Fion Spáinteach as rúm ;
 'S tu b' urrain a phaigh,
 'S tu 'n ait air mo chúl.

Nuair thiginn leat dathigh,
 Bhar faithch' an rabhiu,
 'S tu sínt ann am bhreacan,
 Bu taitneach leam thu ;
 Gu'n deanuin do tha'guidh,
 Far am faicinn do ghnuis,
 Mo Mhairi dhonn mhaifeach,
 Air 'n do leug mi mo rún.

'S ann do nian na Ban-ri
 Thug mi grádh as mi óg,
 O'n a fhuair mi air laimh i,
 Cha ro faillneadh a'm lón ;
 Fhuair mi coir ort o'n chaiptein,
 Nach tugainn feachad air ór,
 'S ge do rachuin am blár leat,
 Cha 'n fhágain thu beo.

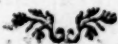
'S ann a fhuair mis' an toiseach,
 Leis an fhortan a bh' ann,
 A bhean as diriche pearsa,
 Theid a mach sa' chommand;
 'S a dh'aindeoin na h aoise,
 Cha dean i h aogas a chall,
 Cha chaoluich a casán,
 'S cha mho glafas a ceann.

Tha Mairi cho boigheach
 Ri mnaoi oig a tha 's tír,
 'S i gun uireasbhuidh foghlaim,
 Uafal, mordhalach, grinn;
 'Se m' aidhir 's mo fhólas,
 Gu'm bheil i pósdá rium fhein,
 'S ge 'd a thearuig dhuinn stóras,
 Gheibh fin ór aig an Rí.

Bi finn uil' aig Rí Deorfa,
 'S cha ghóruicheadh dhuinn;
 O's ann aige tha 'n stóras
 As cóir air a chrún;
 Bheir é 'm paigh 'nar dorn duinn,
 'S cha 'n iar é oirn dad g'a chion,
 Gheibh finn anart as aodach
 Co faor ris a bhúrn.

Channeil trioblóid r'a chunntadh,
 Air muintir an Rí,
 Ach miorag as fúgradh,
 'S bi gun churam do ní;
 'Ged' a dh' ólainn na galain,
 A h uile-car a theid diom,
 Cha troideadh mo bhean rium,
 'S cha leig i an t aran am dhi.

'S ann agams' tha 'n leanan,
 Nach 'eil feammach na brein,
 'Si 'n uail' tha na mala,
 Tha cuir a ceanail an geil,
 'S tha mi fad an am barail,
 Nach 'eil a coimeas fu' 'n ghrein,
 'S ní mi pórfan dith daingean,
 Mu bhios i mairthean a'm dhiaigh.

O R A N III.

Oran do 'n Mhusg.

• S Iomadh car a dh'fheudas tighn air na fearaibh
 Is theaga' 'n gabh iad gaol air an té nach
 fhùigh iad, *a* [mi,
 Thug mi fichead bliadhna do'n chiad té ghabh
 Is chuir i 'rithist cùl rium, is bha mi folamh.

Is thainic mi Dhun-eudan a dh'iarraidh lean-
 nain, [bhaile,
 Is thúirt an Caiptin Caimbeul, 's é 'n geard a
 Gu'm b'aithne dha bantrach ann áite falaich,
 Is gu'n deanadh é áird air a cur a'm 'charaibh.

Rinn é mar a b' amhaist co'mhaith 's a
 ghealla',
 Thug é dhamh air laimh i, 's am páidh marri;
 Is ge b'e bhios a feóraich a h ainm no floinne,
 Their iad ria Seónaid, 's b'e Deorsa sean-aír.

Tha

Tha i foithidh, fuairce, gun ghruaim, gun
fmalan,

Is i cho' árd ann uaisle re mnaoi san fhearan,
Is culaidh a m' chumail suas i, o'n tha i marrium,
Is mór an t' ádh'r sinuairein do'n fhear nach
fhuigh i.

Leig me dhìom Nic-cóshum ge d'tha i mair-
thean, [aire,

Is leig mi na daimh chrocach an taobh bha 'n
Is thao' mi ris an og-mhnaoi, 'fann lium nach
aithreach,

Cha n'eil mi gun stóras on phós mi 'n ainnir.

Bheir mi fhein mo bhriathr' gu bheil i ro-
mhaith,

Is nach d'ainich mi riamh orra cron am falach,
Ach gu foinneamh, finealta, díreach, fallain,
Is i gun ghaid, gun ghiomh, gun char fiar,
gun chamadh.

Bithidh i air mo ghiulan, 's gur maith an
airidh,

Ni mi fhein a sgúradh gu maith 's a glanadh,
Chuirinn ri' an t úile ga cumail ceanalt,
Is cuiridh mi ri m' shuil i, 's cha diult i aingeal.

'Nuair bhios cion an stórais air daoineibh
ganna,

Cha leigeadh nian Deorfa mo phoca folamh ;
Cumaidh i rium ól ann sna tighibh-leanna,
'S páidh i gach stópan a ní mi cheannach.

Ní i mar bu mhian leam a h uile car dhamh,
Cha 'n innis thi breug dhamh, no sgeul am
mearachd ; [lium,
Cumaidh i mo theaghlach có-maith 's bu mhaith
Ge nach dean mi foathair no obair fhalach.

Sgíthich mi ri gníomh, ge nach d'rinn mi
earras, [sgaloig,
Thug mi bóit nach fhiach leam bhi ann a'm
Sguiridh mi g'am phianadh, o'n thug mi 'n
aire,
Gur th'é 'n duine diomhaoin is fhaide mhaireas.

'Si mo bheanag ghaolach nach dean mo
mhealladh, [arain ;
'S foghnuidh i dhamh daonan a dheanamh
Cha bhi fáiliun eadaich orm no anart,
'S chuaidh curam an tsaoghail a nois' as m'aire.

O R A N IV.

Oran do'n Rìogh.

'S I deoch flaint' an Rì' as ail linn,
 Sin an ioc shlainnt aluin, uasal,
 Bhi ga h ol a dh'ìon na Spainte,
 Na do phuinse laidir, uaibhreach,
 'Nuair a bhios i air a stráchda
 Co lán 'fa chumas na cuachan,
 Ge b'e lamh an dean i tachairt,
 'S coir gu'm faiceadh é muncuairt i.

'S mor an sonnas th' ann san rìoghachd,
 On a chuaidh an Rì so chrúnadh,
 Ann san ait' a bh' aig a shìnn's reachd,
 An d'fhuair an shean-feanair cóir dhutcheais,
 Albain, as Sasgun, as Eirin,
 'Nois' a geileachduin don aon fhear,
 Mar-nach fhacas iad riamh roimhe
 O'n a chothuicheadh air thus aid.

'S mor an t ádh a th' áir an oig fhear,
 An treas Deors' a shuith fa' chaithir,

Chancèil

Channeil Ri ann san Roinn-eorpa,
 Chumas comhrag ris le cloidheamh;
 'S óg a thoifich é ri cruadal,
 'S tha bhuanachd gu tric na lamhan,
 Fearran chaich 'ga shír thoirt uapa,
 'S na h uil' aite fhuair é ghleadhadh.

'S iomadh-ait' an-ro chuid armailt,
 Cliutach, ainmeil 'nuair a thairnt' iad
 A choifichean lúthar, calma,
 As troup meamnach nan each laidir;
 Bha Eirionnaich, Gaoill, as Sas'naich,
 'Nan gaifgich ann tir an namhaid,
 'S mairg a thach'radh air na fearruibh,
 'Nuair a theannadh iad ri lamhach.

Ann fa h uile cás as cunthart,
 'S mor an t urram fhuair na Gaidhil,
 'S bha-fa greis ga 'n cuir an duileachd,
 Mar nach buineadh iad don phairti;
 Ach 'nuair fhuair iad mios as creid'eas,
 'Sa chreideadh nach deanadh iad failliung;
 'Siad bu sheas'uich' air an onair
 A thug lann sholais a scabart.

Bha.

Bha iad bras a h uile latha,
 Ri ám catha dol sna bláruibh,
 Chuaidh gach duine dhiu air chruada!,
 'S ann orra bha buaidh gach lárach,
 Bha commisean aig gach oig-fhear,
 'S e toirt ordugh ga bhrattailean,
 'S iad cho tairis do Ri Deorsa,
 'Sa bhiodh na leoghain gan cuid álaich.

Bha chairt-iuil as cuimhl' an fhortain,
 Bha feoid a chogaidh gu leir leat;
 Ann fa h uile blár a bh' aca,
 Rinn Mars na bu choir dha fein deth:
 'N ám do loinneis bhi gan gluasad,
 Chuir Eolus suaimead' bhreidean;
 Thug Neptune co-throm a chuain duit,
 'S co bha uait a dheanadh feum dhuit.

Bha na gearasdain cho daingean,
 'S gu'm b' amaideach dol gan seifdeadh,
 Aghaidh laidir air gach balla,
 Chum nam barag a bhi gleid'each,
 Rampair árd nach rachdadh thairis,
 Batt'raidh 's canain orra gleusda,
 Bu mhairg a bhiodh roimh an anail
 'Nuair a theannadh iad ri geisgil.

Gach

'Gach Ri a thoifich ad' aghaidh,
 'Ghabh iad mar roghain an diutha,
 'S ionan fin 's mur dh'eirich dhoibhsan,
 'S mor a chaill iad air a chuis 'ud,
 Thug thu tarruing bhar an Fhrancaich,
 'S fhuair thu ceanglaichean a's cumhnant,
 Nach togadh é rithifd d'angar,
 Mu'n eireadh aimbleas ni bu mho dha.

Bha ban-ri Hungary gorach,
 'Nuair a thoifich i ri stri riut;
 'S cha bu ghlice Ri na Spainte,
 Thoifich é gu dana mi-bh'ail:
 Ged' a bha 'n dithifd 'ud laidir,
 'S Ri na dha a bh'ann sna h innsean,
 Fhuair thu dhiu gach cuis a dh'iar thu,
 'S tha na fiachan air an dioladh.

Tha 'n Ri anois' mar as aill leis,
 Sábhailt a dh' fheudas é luighe,
 Tharruing é gu tír a chamhlach,
 'S channeil feum air camp a ghléidhe;
 Gach duine bha dha 'nan naimhdean,
 Chinn iad da 'nan cairdean matha,
 'S tha iad uile dha cho díleas,
 'S dh' fhuirich an t fíocha' fin fhathasd.

An ceithir airdean an t faoghail,
 Tha fearran as daoine aig Deorsa,
 'S tha chin-euglais ann sgach aite
 Chum an fábhaladh o dho-bheirt,
 Tha lagh as parlamaid aca,
 Chumail ceartais riu as córach,
 'S tha mheirl' ann diaigh a casga,
 Sguir na creachan as an tórachd.

Bi' a h uile diuc as iarlodh,
 Mar as miann leo am fad as beo thu,
 'S gheibh gach morair, as gach tighearn',
 A h uile dlithe as coir dhoibh ;
 Tha daon uaisl', as tuagh an fhearruin,
 Mar as maith leo thaobh an stórais,
 Tha luchd ciuird a faodain cosnaidh,
 'S chanpeil duine bochd gun phórsan.

Tha torradh am fás an talmhuin,
 Gu miosach, ar'arach, pórach,
 Chinn ann spreith gu bliochdach, bainnear,
 Sonna, fliochdar, fáilleach, feólar,
 Tha sìthean air fliabh gach garbhluich,
 Sealgairean a faodain ipórta,
 'S tha tighinn air iasg na fairge,
 'S pailt an t airgiod ri linn Dheorsa.

'S mór a rinn é dh' fhearas-tighe,
 Sgaoil é h uile maitheas oirne,
 Chuir é drochaid air gach áltan,
 'S reitich é na ráidean-mora;
 Chuir é sgoil fa' h uile glean,
 A los gu'm faigheadh ar clann foghlum,
 'S gheibh finn airm as aodach Gaidh'leach,
 O 'fe 's fhear linn gu bhi sporfail.

'Se as airde do na flaithibh,
 'S am mac-ratha o thús oige,
 Ceannart laidir fa' h uil' ionad,
 Air gach fineadh 's air gach feorta;
 Titul Bhreattan as na Fraince,
 Tha na banntan fin 'na phóchda,
 Staileadh Eirin, 'ideigh a' chreidimh,
 G'a chumail creid'easach ann ordugh.

Gu meal thu do chrún 's do chaithir,
 D' uinein, do chloidh' 's do mhor-chuis,
 'S do theaghlach mór, rioghail, cliutach,
 'S an lu' chairt am bheil thu chomhnuidh;
 Ge b'e uair a thig an aois ort,
 Na chaochlas tu bhar an t seoil fin,
 Gu'm bi do mhac-aoidhre fábhailt,
 Ann ad aite mar as coir dha.

ORAN

O · R · A · N   V .

Oran do Mhorair Ghlean-urchaidh.

S Geul a b' ait leam r'a innseadh,
 Mu'n og aigeanach, riomhach,
 Laoineach, bhafdalach, phriosail, n
 Chaoineil, mhacanta, shiobhailt,
 A rinn gach beart a bha rioghail,
 Ann an ceartas as-firinn,
 O thoiseach na stri' so thainig:
 O thoiseach, &c.

'S ioma ait' am bheil cliu ort,
 Nach ro 'm pairti do dhuthcha,
 Sheas thu dána gun chúram,
 Gun fhailiung, gun lúbadh,
 Gu neo'-sgathach le dúrachd,
 Ann fan aite bu rún leat,
 Far na gheal thu o thús a bhi cairdeach:
 Far na gheal, &c.

'S ann ám gluafaid, na carraid,
 Bha thu cruadalach, fearail,
 Mar bu dual duit o d' fheanair,
 Choifin buaidh ann an Gallu',
 'Nuair a bhunaich é 'm fearran,
 Bha na tuadhaich gun anam,
 'N deis an ruagadh 's an gearradh fan araich :
 'N deis, &c.

Laoich ghleasda gun tiomadh,
 Bu mhór feum ann fan iomairt,
 Nach geileadh le giorag,
 Fhuair iad réite le milleadh,
 'S cha b'i 'n eacoir a fhir iad ;
 'S mor d' fheums' air bhi sgileil,
 O 's tu fhein a tha 'n ionad nan arman :
 O 's tu, &c.

Sár cheannard gach fin' thu,
 Deagh mhaighfidir nan gilean,
 'S an commandair gun tiomadh,
 An tús ai'-reit na iomart,
 Nach dean parladh a shireadh
 Le d' lanndaibh geur, biorach,
 Bhiodh caldach as iomain air namhaid :
 Bhiodh, &c.

'S bi' do chine mor fhein leat,
 Ann sgach cunn'art an d'theid thu,
 'S iad gu fuileachdach, feumail,
 Bhualadh bhuilean as speicean,
 'S lionar curraidh 'na eigh,
 Bhios ullamh gu eiridh,
 An ám dhuit bhi 'g eudhach crois-taraidh :
 Ann ám, &c.

'S ioma caraid muncuairt duit,
 Eidir Beallach is Cruachan,
 Leis 'm bu mhaith thu bhi 'n uachdar
 Le neart tein' agus luaidhe,
 'S nan lann tana, geur, cruaidhe,
 Rachadh marriut g'am buala,
 'Nuair a thogadh tu suaicheantas árd :
 'Nuair, &c.

'S 'nuair a sgaoilte do bhrattach,
 Ri crann caol, direach, snaighte,
 Osciunn dhaoín' air an fhaithche,
 Chluinte glaoirich nam marcach,
 Bu ghraodhnaiche tartar ;
 Na cin-fheadhna 's na gaisgich
 Le maoim bheirt' amach leo buaidh lárach :
 Le maoim, &c.

Recar,

Reacar, ardanach, morchuis,
 Duineal, eanfalach, feólta,
 Marcach árd, nan each móra,
 Bu mhor fran, 's bu mhaith foghlum ;
 Fasán Gallta gu leoir ort,
 'S maith thig ád a bhil oir dhuit, [heal :
 Air chúl clannar bu bhoidhche measg Ghaid-
 Air chúl, &c.

Aghaidh mhacanta, chaoineil,
 Mhálda, mheachair mar mhaighdion,
 Dána, smachdail mar shaighd-fhear,
 Croidhe foilleir gun fhaoill
 Ann sa chomb is glaoine na 'n-daoimein,
 D' aigne uile le foisle,
 Mar ghrian chaoineil a baoisge air fáire :
 Mar ghrian, &c.

Suairce, fíobhailte, fearail,
 Suil liondach, ghorm, mhealach,
 Bu chaol, finealta mala
 Gruaidh, ghrís-dearg, channach,
 Beul bí bu taine,
 Cneas mín-ghéal mar chanach,
 Chanseil ti a thug barrachd air d'ailteachd :
 Channeil, &c.

Fhuair

Fhuair thu urram gach cúise,
 On a b' urrainn thu ghiulan;
 'Nám fuithe na cúirte
 Far 'm bu lion'ora diúcán,
 Bu riomhach do dhiuti,
 Bhi caramh a chruin,
 Air an Ri g'am bhuil duthchas an aite.
 Air, &c.

Sár chuirteir na maife
 G'an ro cliu air gach fasan,
 Fhuair iul ann an Sasgon
 Air na cuiseannuibh tagraidh,
 'Se do thúr a bha beacail,
 Tha 'n duthaich lán aitis
 On a thaine tu dhathigh le failte:
 On a, &c.

Sar phoiteir an fhion thú,
 'S tu dh' óladh 'fa dhioladh;
 Fhuair thu foghlum gach rioghachd,
 Meor is grinne ni sgriobhadh,
 Bu tu sealgair na sithne
 Led' chiuleabhair caol direach,
 'Nuair a tharla' tu 'm fri' nam beann álda:
 'Nuair, &c.

Ann ám dhuit bhi taoghal
 Ann fa' bheinn am bi 'n aodhailt,
 Leat bu mhianach a ghreadhan,
 Fuaim miosar ri h aodhairc,
 Gunna glachda do roghain,
 Gaoirm ghalanaich gaothair,
 'Nuair a rachadh é 'n deigh fir craice:
 'Nuair, &c.

'S nuair a loisge tu 'm fúdar,
 Leis a ghunna nach diultadh,
 Bhiodh na peilearan du'-ghorm,
 Le teine 'gan ftiu'radh
 Ri h ealaid na stuice,
 'S bhiodh a ceireanan bruite,
 As do ghilean 'ga guilan e fasach:
 As do, &c.

'S 'nuair a thear'nda gu'd bhaile,
 Mu oidhche le faram
 Bu ghlea'rach an talla,
 Tour greadhnach fin Bheallaich
 Mór chaoimhneas air d'aire
 Bhiodh loinn air luchd ealaidh
 Leis an feindeadh gach caithream a b'ail leat:
 Leis, &c.

Mu

Mu chroma' na greine

'Nuair a dhonnadh na speuran,

Gheibhte follain as aoibhneas,

Ann tigh foilleir na feile,

Gach ceol bu bhinne r'an eifdeachd,

Co'-fhreagairt a cheile

An fhiadhal, 's na teudan, 'fa chlárfach :

An, &c.

Maduin shoileir ag eiridh,

Gheibhte chomaine cheudna,

Piob am follais 'ga speiceadh

Feadain loma 'gan gleusad,

Dofa donna ri beus doibh,

Ceol loinneil bu reithe,

Sír chaithe' na feisd ann ad áros :

Sír, &c,

'Si an trompaid 's na foragain,

Bu ghlan prondol as monmor,

'Nuair a lomda gach cora-mheur

Nach bu trom air an t forachan,

Bu phuncail an toraman,

Gu fonnarach, foirmeil,

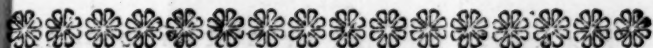
Ann an teaghlach a mhorrair ri ábhachd :

Ann, &c.

Talla flaitheasach, rioghail,
 G'an ro maitheas, gun mhi-run,
 Gheibht' ann tadhaich gu lion'ar,
 Do mhaitheamh na rioghachd,
 Seol air cairhe' an fhiona,
 Uisge-beatha ann am piosan,
 A sîr ghabhail fios nan deoch flainte :
 A sîr, &c.

Mar bu mhianach leat fhaicin,
 Bhi gu fialaidh mar chleachd thu,
 Miosail, miaghail, gun airceas,
 Uaill' as riomhadh as fasan ;
 O'r lion'ar g'a sgapadh,
 Cluiche dian g'a chuir seachad,
 Air dhiosnan, air chairtibh, 's air thaileasg :
 Air, &c.

Beus nach b' ainneamh led' theaghlach,
 Bhi gu farumach, greadhnach,
 Ceol as aiteas gach oidhche
 Seomar laisde le coinlibh,
 'Se Glean-urchaidh do sfaoile,
 'S thu air Beallach a'd oidhre
 Gu meal thu do ghreim air an aite :
 Gu meal, &c.

O R A N VI.

Coir'-a-cheathaich.

I.

SE' coir'-a-cheathaich nan aighean fiúhlach,
 An còire rúnach, a's úrar fonn,
 Gu lurach, miad-fheurach, mín-geal, fúghar,
 Gach luisean flúar bu chúbraidh leam;
 Gu molach dúbh-ghorm, torrach lúifreagach,
 Corrach plúireanach, dlú'-ghlan grinn;
 Caoin ballach dítheanach, cannach míseanach,
 Gleann a' mhilltich, is lionmhor manng.

II.

Tha falluing, dhúinte, gu daingean, dúbuilt',
 A mhair'eas úine, m' an rúisg i lom,
 Do'n fheur a's cúl-fhinne dh'fhás na h úrach,
 'S a bhár air lúbadh le drúchda trom,
 Mu choire guanach nan torran uaine,
 A' bheil luibh is luachair a suas g'a cheann,
 'S am fásach guamach ann cás a bhuanadh,
 Num b' áite cruaidh é, 'm biodh tuath le'n
 fuim.

III.

Tha truscan faolaidh air cruit an aonaich,
 Chuir sult as aoidh air gach taobh a d' chom,
 Mín-fheur chaorach is bara bhraonan,
 'S gach lus a dh' fheudadh bhi 'n aodain thom.
 M'an choir' is aoidheala tha r'a fhaotain,
 A chunna daoine an taobh so 'n Fhraing;
 Mur dean é caochla', b' é 'n t aithir faoghalta
 Do ghillean ea-trom bhi daonan ann.

IV.

'S ann m'an ruadh ais'-righ dh'fhás na cuair-
 teagan,
 Clúthar, cuaicheanach, cuannar, árd,
 A h uile cluaineag 's am bár air luafgadh,
 'S á ghaoth 'g an sguabadh a null 's a nall:
 Bun na cípe is bár a' mhilltich,
 A chuisseag dhíreach, 's an fhíteag cham;
 Muran bríoghar, 's an grunnafg lionmhor,
 M'an chuilidh dhiomhair, am-bi na fuinn.

V.

Tha fliabh na láirig an raibh mac Bhaidi,
 'Na mhothar fásaich, 's 'na ftráchda trom;
 Slios na bán-leachda; cha 'ni is táire,
 'S gur tric a dh' áraich i 'n lán damh donn:

'Sna h-aighean dára nach d'theid a' m bhá-thigh,
 A bhios le 'n álach gu h árd 'nan grunn,
 'S na laoigh gu h uifeil a lá 'fa dh'oidhche,
 'S na h uiread cruinn diubh air druim-clach-
 fionn.

VI.

Do leachda chaoinil gu dearcach braoileagach,
 Breac le feireagan 's cruinn dearg ceann;
 An creamh 'na chaithrichibh, am bac nan
 ftaithrichean,
 Stacan fraoidhneafach nach bu ghann:
 Am bearnan-bríde, 's a' pheighin rioghail,
 'S an canach mín-geal, 's am mislean ann;
 'S a h uile mír dheth, o'n bhun is ífle
 Gu h ionad círean-na crích' is áird'.

VII.

'S riamhach cóta na craige móire,
 'S cha 'n 'eil am fó'lach a' d'chóir 'san ám,
 Ach meunan cóinich, o 's é bu nófaire,
 Air a chótachadh os is thall:
 Na lagain chónard am bun nan fróineag,
 Am bi na fomhraichean, 's neónain fann,
 Gu bileach, feórnaineach, milis, roineagach,
 Molach, rómach, gach féort' a th' ann.

Tha

VIII.

Tha mala-ghruamach do'n bhiolar uaine,
 M'an h uile fuaran a' th' ann fan fhonn;
 Is doire shealbhag aig bun nan garbh-chlach,
 'Sangrinneal gainthich'gu meanbh-gheal pronn;
 'N a ghlugan plumbach air ghoil gun aon teas,
 Ach coilich búirn tighin a grund eas lom,
 Gach struthan uasal 'na chuailean cúl-ghorm,
 A' ruidh 'na spúta, 's na lúba steoll.

IX.

Tha braddan taragheal fa choire gharalach,
 Tha tigh'n o'n fhairge bu ghailleach tonn,
 Le loipneis mheampach a' ceapa' mhean'-chui-
 leag,

Gu neo-chearach le cham-ghob crom :
 Air bhuinne borb, as é leum gu foirmeil,
 'Na éididh colgail bu ghorm-glas druim,
 Le shoislean airgid, gu h iteach mean'-bhreac,
 Gu lannach, dearg-bhallach, earr-gheal fliom.

X.

'S é coir'-a-cheathaich an t aithir príseil,
 'S an t áite rioghail mu'm bidht' a' fealg,
 Is bi' feidh air ghiulan le lamhach fúdair,
 A' cur luaidhe dhú'-ghorm gu dlú' nan ealg :

An

An gunna gleusda, s' an cuilean ea-trom,
 Gu fuileach, feumanach, treubhach, garg,
 A ruidh gu fiúhlach, a' gearradh fliurdag,
 'S a dol g'a dhúlan re curfan dearg.

XI.

Gheibhte daonnan mu d' ghlaicibh faoine,
 Na h aighean maola ; na laoigh, 's na mainng,
 Súd bu mhiann leinn am maidain ghrianaich,
 Bhi dol g' an iarraidh, 's a' fiadhach bheann,
 Ge do thigeadh fianntan oirnn' uisg' is díle,
 Bha feol g'ar didneadh mu'n chrích san ám,
 An creagan iofal am bun na frídhe,
 'S an leaba dhiona', 's mi m' fhíneadh ann.

XII.

Sa' mhadain chiuin ghil, ann ám dhamh
 dúsgadh,
 Aig bun na stúice be' n' fugra' leam ;
 A' chearc le sgiucan a' gabhail túchain,
 'S an coileach cúirteil a' dúrdail crom.
 An dreathan fúrdeil, 's a riobhaid chiuil aige,
 A' cur nan smúid deth gu lúthar binn,
 An druid 's am brú-dhearg, le moran únaich,
 Re ceilear fundach bu shiubhlach rann.

Bha

XIII.

Bha eoin an t sleibhe 'n an ealtain ghle'
ghloin,

A' gabhail bheufan air ghéig fa' choill,
An uifeag cheutach, 's a luinneag fein aice,
Feadan speiseil gu reidh a feinn :

A chuag 's smeórach am bár an ógain,
A gabhail órain gu ceolmhor binn :

'Nuair ghoir an cuanal gu loinneil guanach,
'S é 's gloin' a chualas am fuaime fa' ghleann.

XIV.

'Nuair thig iad cómhla' na bheil a' d' choirse-
Do na h uile féorta bu chóir bhi ann ;
Damh na cróice air frath na móintich,
'S é gabhail crónain le dreocam árd :
A' dol san fheathai' gu bras le h aoibhneas,
A' mire-leumnaich re eildeig dhuinn,
B'i fin an ribhinn a dh'fhás gu míleanta,
Foinniumh, fineilte, direach, seanng.

XV.

Tha mhaoisleach chul-bhui air feadh na dus-
luing.
Aig bun nam fiurán 'g an rusga' lom,

'S am boc gu h-útluidh re leaba chúirteil,
 'S é 'ga búrach' le rútan crom ;
 'S am minnein riathach bu luime cliathaich,
 Le chuinnean fiadhta, a's fiadhaich ceann,
 'Na chodal guamach ann lagan uaigheach,
 Fuidh bhár na luachrach 'na chuartaig chruinn.

XVI.

Is lionmhar cruafachd a bha m'an cuairt duit, *W*
 Re ám am buanadh bu luaineach clann ;
 Re tional guamach, gu fearail, fuairce,
 'S a' roinn gu h uafal na fhuair iad ann :
 Ceir-bheach 'na cruachdaibh, 's an nead 'na
     chuairtaig,
 'S a mhill 'ga buannachd air cruaidh an tuim,
 Aig feillein riadhcha, breaca, frianach,
 Le 'n cronan cianail a's fiadhta frann.

XVI.

Bha cus r'a fhaotain do chnomhan caoine,
 'S cha b' iad na caochagan ea-trom gann
 Ach bagailt, mhaola, bu tainne plaoisg,
 A' toirt brigh a laoghan na mao-shalait fann.
 Srath nan caochan 'na dhosaibh caorain,
 'Sna phreasaibh caola, lán chraobh is mheang,

E

Na

Na gallain úra, 's na faillain dhlútha,
'S am barrach duinte mu chúl nan crann.

XVIII.

Gach áite timchíol 'n am fásach iom-lan,
Mám is fion-ghleann, 's an tuilm 'ga choir ;
Meall-tionail láimh ris, gu mollach, tláthail
B'é chulaidh dh'árach an álaich oig,
Na daimh 's na h eildean am madain cheitein,
Gu moch ag eirigh air reidhleín feoir,
Greidhein dhearg dhiubh air taobh gach lear-
gain,
Mu 'n choire gharalaich, 'g an ainm an Ceo.

O R A N VII.

*Cumhadh Choire-cheathaich.**Air fonn, The Flowers of Edinburgh.*

S Duilich leam an caramh
 Th' air coire gorm an fhásaich,
 Ann raibh me greis am araich
 'S an bhraidhe fo thall;
 'S iomadh fear a bharr orm,
 A thaitneadh e r'a nádur,
 Na 'm biodh é mar a bha é,
 Nuair dh' fhág mi e nall;
 Gunnaireachd is lamhach
 Spurt is adhbhar ghaire,
 Chleachd bhi aig na h ármuinn
 A b'abhaísd bhi fa' ghleann,
 Rinn na fir ud fhágail,
 'S mac eoghain tan' an drásta,
 Mar chlach an ionnad cápaig
 An aite na bh' ann.

Tha 'n coir' air dol am fáillín,
 Ged' irhear thun a bhlair e,
 Gun duin aig am bheil cás deth
 Mun ait' ann san ám;
 Na feidh a bh' ann air fhagáil,
 Cha d' fhuirich gin air arruinn,
 'S chanfeil an aite támha
 Mar bha e fa ghleann.
 Tha 'm Baran air a shàruch
 'S dhartluich air an tàla,
 Gun sgil aig air an nadar
 Ged' thainic e ann.
 B' fhear dha bhi mar b' abhaist,
 Osciunn an t foigheich chátha,
 'Sa lamhan a bhi lán di,
 Ga fásghadh gu teann.

Se múgha' air an t saoghal
 An coire laoghach gaolach,
 A dhol anois air faondra,
 'S am maor a theachd ann:
 'S gur h é bu chleachdain riamh dha,
 Bhi trusa nan cearc biata,
 Gur tric a rinn iad fiathnail,
 Le pianadh do lámh,

Is iad na 'm baidnibh riabhach,
 Mu d' amhaich 's ann ad fgiathan,
 Bhiodh iotaillich is fgiabail
 Mu d' fhiacldadh fan ám,
 Bu ghiobach thu re riaghailt,
 Mu chidfin tighe 'n iarladh,
 Gar nach b'e do mhiann
 Bhi cuir bhian air an ftaing.

Ged' tha thu 'nois fa' bhraighe,
 Cha chompanach le cách thu,
 'S tha h uile duine táir ort
 O'n thainig thu ann ;
 'S eigin duit am fágail
 Na 's meafa na mar thainic,
 Cha taitinn thu re 'n nádur,
 Le cnamhan 's le cainnt ;
 Gad fhaiceadh tu ghreidh uallach,
 'Nuair rachadh tu mun-cuairt doibh,²
 Cha dean thu ach am fuadachadh,
 Suas feadh nam beann.
 Leis a ghunnadh nach raibh buaghar,
 'Sa mheirg air a toll cluaife,
 Cha 'n eirmis i na cruachan,
 An cuaille dubh cam.

Se 'n coire chuaidh an deis-laimh,
 O'n tha e nois' gun fheidh ann,
 Gun duin aig am bheil speis diubh,
 Ni feum air an cúl,
 On tha iad gun fhear ghlédhte,
 Cha n' fhuirich iad ri chéile ;
 'S ann a ghabh iad an re-treata
 Seach rédhlean nan lúb.
 Cha 'n 'eil prís an ruadh-bhuic,
 An coille na air fuaran,
 Nach b' eigin da bhi gluafad
 Le ruaig feadh na duth'ch' :
 'S cha' n' eil a nois' mun-euairt da,
 Aon spúrt a dheanadh fuairceas,
 Na thaitneadh re duin-uafal
 Ged' fhuasgladh e chú.

Tha choille bh' ann san fhrí ud,
 Na cuiflin fada díreach
 Air tuitim is air crionadh
 Sios as an rúsg ;
 Na prifein a bha bríoghar
 Na dofaibh tiugha lionmhur,
 Air seachda' mar gu'n spiont' iad
 A nios as an úir :

Na

Na faileinin bu bhoidhcheadh,
 Na flatan is na hógain,
 'San t áit' am biodh an fmeórach
 Gu-módhar a fein ciúil,
 Tha iad uil' air coachladh,
 Cha d' fhuirich fíodh na fraoch ann;
 Tha mullach bhar gach craoibhe,
 'S am maor 'ga thoirt diú.

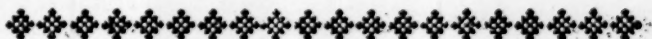
Tha uisge frath na díge,
 Na fhruthladh dúbh gun fiola',
 Le barraig uaine liogh-ghlais
 Gu mi-bhlafda grannd;
 Feur-lochain is táchair
 An cinn an duilliag bháite,
 Cha 'n 'eil gne tuille fás
 An fan ait' ud fan ám;
 Glumagan a cháthair,
 Na ghluguibh domhain, sámhach,
 Co tiugh re súdhan cáthadh,
 'Na láthaich 's na phlám;
 Sean bhurn fálach ruodhain
 Cha ghloine ghrunnd na-uachdar,
 Gur coslach re muir ruaidh e,
 Na ruaimte feadh stanng.

Tha

Tha 'n t ait an raibh na fuarain
 Air fás na chroite cruaidhe,
 Gun sóbhrach, gun dail-chuach,
 Gun lus uasal air carn ;
 An sliabh an raibh na h éildean,
 An aite laidhe 's eiridh
 Cho' lom ré caufar féile,
 'S am fear chinn e gann ;
 Chuir Alastair le gheisgeil,
 A ghreidh ud as a cheile,
 'S thur leam gur mor an éu-coir a
 An cadail a chall ;
 Cha lughadh 'n t adhbhar mío-thlachd,
 Am fear a chleachd bhi tíorail,
 A' tearnadh is a dìreadh
 Re frí nan damh seang.

Ach ma's duine do shliochd Pháruic,
 A theid a nois' do'n áite,
 'S gu 'n cuir iad as a láraich
 An tách'ran a tha 'nn ;
 Bidh 'n coire mar a bha e,
 Bidh laoigh is aidhein dár ann,
 Bidh daimh a dol san dámhair,
 Air fasach nam beann ;

Bì' buic fna baddan blátha,
 Na bric fan abhuinn laimh riu,
 Sna feidh an frath na láir'ge
 Ag áfach na mang ;
 Thig gach uile ní g'a ábhait,
 Le aidheir is le ábhachd,
 'Nuair gheibh am Baran bairlin,
 Sud fhágail gun taing.

O R A N VIII.

Oran seacharan feilg.

CHunnaic mi 'n damh donn 's na h eildean,
 Dìreadh a bhealuich le cheile ;
 Chunnaic mi 'n damh donn 's na h eildean.

'S mi tearnadh a Coir'-a-cheathaich,
 'S mór mo mhi-chion 's mi gun aidhir,
 Siubhal frithe ré an látha,
 Thilg mi 'n spraidh nach d'rinn feum dhamh.
Chunnaic mi, &c.

Ged' tha bacadh air na h armuibh,
 Ghleidh mi 'n Spainteach thun na fealga,

F

Ge

Ge do rinn i orm do chearbaich,
Nach do mharbh i mac na h eilde.

Chunnaic mi, &c.

'Nuaic a shears mi i sa' mhaduin,
Chuir mi innte fúdar Ghlascho,
Peulair teann is tri puist Shas'nach,
Cuiphain asgairt air a dheidh sin.

Chunnaic mi, &c.

Bha 'n spor úr an dei' s' a breacadh,
Chuir mi úille ris an aefuin,
Eagal driúc bha múdan craicin,
Cumail fasgaidh air mo cheile.

Chunnaic mi, &c.

Luidh an eilid air an fhuaran,
Chuaith mi farfasda muncuairt di,
Leig mi 'n dionnal ud m'a tuairmse,
Leam as cruaidh gu'n d'rinn i eiridh.

Chunnaic mi, &c.

Ranuig mise taobh na bruaiche,
'S chosd mi ria mo chuid luaidhe;
'S 'nuair a shaoil mi i bhi buailte,
Sin an uair a b' aird' a leum i.

Chunnaic mi, &c.

'S muladach bhi fiubhal fríthe,
 Ri lá gaoith', as uisg', as díle,
 'S ordugh teann ag iarraidh síth'ne,
 Cuir nan gimeanach 'nan eigin.

Chunnaic mi, &c.

'S mithich tearnadh do na gleannuibh,
 O'n tha gruamaich air na beannuibh,
 'S ceathach duinte mu na meallaibh,
 A' cuir dalladh air ar leirfin.

Chunnaic mi, &c.

Bi' finn beo ann dóchas ro-mhath,
 Gu'm bi' chúis ni's fhear an t ath la',
 Gu'm bi' gaoth, as grian, as talamh,
 Mur as maith linn air na fleibhtean.

Chunnaic mi, &c.

Bithidh an luaidh ghlas 'na deannuibh,
 Siúbhal reith aig connaibh feanga,
 'S an damh donn a fileadh fola,
 'S ábhachd aig na fearuibh gleusda.

Chunnaic mi, &c.

O R A N IX.

Oran do Ioin Chaimbeul a' bhanca.

I OIN CHAIMBEUL a' bhanca,
 Gu'm faiceam thu slán,
 Fhir a' chumail na dáimh,
 'Gam buineadh bhì mór;
 Le d' chroidhe fial, fearail,
 A thug barrachd air cách,
 Ann iomadaidh cás
 A thuilleadh nan slógh.
 Fhuair thu meas, nach 'eil bichiont,
 A measg Bhretonach :
 Banc an oir bhì fuidh d' sgoit,
 Ann an cóir dhleasdanaich,
 Na th' ann, cha 'n é 'm beagan
 I's é 'm freasdal re d' stait,
 Fuidh leagadh do lámh
 'S gu freagradh do bheoil.

'S tu marcach nan frann-each,
 Bu stann-ardach ceum,

Le 'm fallaireachd fein
 Gu farasta fóil :
 Air dhiollait nan cúrfan
 Bu dubailte freun,
 'S tu bhuidhneadh gach réis,
 A shiubhladh an ród.
 Na h' eich bhearrcafach chalma,
 Bhiodh garbh cumachdail,
 Is iad gu h anmadail meamnach
 Le 'm falbh gruileamach,
 Cruidheach, dlúth thairgneach,
 Mear, ainfheafach, fuasgailteach,
 Ceann-ardach, cluas-bhiorach,
 Uallach gu leoir.

B'e do roghainn a dh'armachd,
 An targait chruinn úr,
 Gu meanbh-bhallach dlú,
 Budhaidh tairgneach cruaidh feolt :
 Is cloidheamh chinn airgid
 Cruaidh, calma nach lúb,
 Lann thana gheur-chuil
 Gu daingean a'd dhórn.

Marri

Marri dag ullamh ghrad,
 A bhiodh a snap freasdalach,
 Nach biodh stad air a fraid
 Ach bhi 'mach freagarach :
 Fúdar cruaidh sgeilceara
 Am feadan glé dhíreach,
 A'd lamhan geal, míne,
 'S coliomhar caol, gorm.

Bu chean-ard air feac thu,
 An am gaisgidh no feum ;
 Fear misneachail treun
 A b' fhiosrach gach seól.
 A fhuair fóghlum is fásan,
 Is aiteas g'a reir,
 Túr pailte le ceill
 A' cur aignidh am móid.

Ann ám fuidhe na cúirte,
 No dúbladh an t feisein,
 An uchd barra no binnidh,
 'Si t fhirinn a sheasadh :
 Deadh theang fhear gu deasput
 Bu fhreagarach cainnt,
 A bhuidhneadh gach geall
 'S a chumadh a choir.

'Se do shúgradh bha earailteach,
 Ceannalta, fuaire,
 Ann ám tional nan uaislean
 Marruit a dh' ól,
 Gu fáilteachail, furanach,
 A cuireadh a suas,
 Gach duine do'n t fluagh,
 Ga'm buineadh bhi d' chóir.
 Na diubhcan bu riamhaiche,
 A chít ann am Breatan,
 Is bu chompanach Rígh thu,
 Le firinn 's le teistneas,
 Fhir ghreadhnuich bu sheirceala,
 Sheafadh air blár,
 Fuidh 'n deise bhiodh lán,
 Do lástaineán 'oir.

'S maith thig dhuit san fhafan,
 An ád is a ghruag,
 Air an dreafadh a suas,
 Am fasan an t floigh :
 Gu camagach daithte,
 Lán chaisreag is chuach,
 Gu bachulach m'an cuairt,
 Le maishe ro-mhor.

Tha

Tha gach ciabh mar a mhiann,
 Air an sniamh cumachdail,
 Fiamh dhonn, torrach, trom,
 Gun bhonn uireasbhuidh,
 Amlagach, cleachdach,
 Cruinne cas-bhuidh tlá,
 Co-ghafda re bár,
 Th' air mac fan Roinn-corp.

'Si t aghaidh ghlan, fhoilleir,
 Bha caoineil le suairc,
 Caol mhala gun ghruaim,
 'Suil mheallach bu bhoidhch',
 Gnuís ailidh mar chanach,
 Bu cheanalta, fnuagh,
 Mín cannach do ghruaidh,
 Mar bhara nan rós.
 Cha 'n eil áilleachd air cách,
 Nach d' thug pairt urram dhuit;
 Foinneamh finealta, díreach,
 Deas, fíor chumachdail,
 Calpa cruin comhthromach,
 Corrach gu d' fháil,
 Gun chron ort a' fás,
 O mhulach gu bróig.

Do smaointine glice,
 Le misneach 's le ceill,
 Do thuigse ghlan, gheur,
 'S deadh thuiteamas beoil ;
 Gun tuirsneadh, gun bhristeadh,
 Gun trioblóid, fo'n ghrein,
 A b' fhiosrach mi fein,
 Is mifd thu bhi d' choir.
 'S ioma gibht a tha 'nois,
 Lionmhor tric minig ort,
 Iul is fios, muirn 's mios,
 Flúr a' miosg finnich thu,
 An uaisle le spiorad,
 Air mhireadh a' d' cháil,
 'S tu iriosal, baidheil,
 Cinneadail, coir.

Gheibhte fúd ann ad thalla,
 Fion geal is maith tuar,
 Deoch thana gun druaip,
 Is i fallain gu póit ;
 Bhiodh funnd agus farum
 Air aire ann t fluaigh,
 Deadh ghean ann san uair,
 A teannadh r'a h ól.

G

Ann

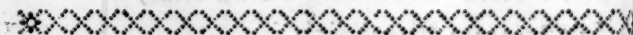
Ann san tigh bu mhór feadh,
 Leis nach dragh aithnichean,
 Muirn is caoin, a bhios air fheádh
 Cupa 's gloin, canachan,
 Coimhleirein airgid, *n*
 Dreois ghailtheach a'n cheir,
 Feadh t aitreamh gu leir,
 Is iad pailte gu leoir.

B'e do mhiann a luchd ealaidh,
 Pìob fgalanta chruidh,
 Le caithreim cho-luath,
 'S a ghearradh' na meoir;
 Puirt shiubhlara mheara, *ch*
 Is fìor alloil cur suas,
 Ann an talla nam buagh
 Bu bharrail mu'n fìor.
 Cruite ciuil, torman úr,
 Is é gu dluth ruidh-leumnach,
 Feadain lom, chruinne, dhonn,
 Thogadh fonn mireanach,
 Clársach le grinneas,
 Bu bhinn-fhoclach fuaim,
 'S cha tilleadh tu 'n duais,
 'Nuair a shireadh tu ceol.

'S iomadh ait' am bheil do charaid,
 A d'fharaid mu'n cuairt,
 Ann deas is ann tuath,
 Cho' dleas'nach 's bu chóir;
 Diubhc Earra-ghaidh'leach ainmeil,
 Ceann armailt' nam buagh,
 Leis' na dhearbhadh lamh chrúaidh,
 Is ris an d'earbadh gu leoir.
 An t Iarlo' cliutach g'an dú'chas,
 Bhi 'n tour Bheallaich,
 A chuir an ruaig le chuid fluaigh,
 Air na fuar Ghallúich,
 Morair Loudon nan seang-each,
 Ard sheanoileir cainp,
 Fhuair urram command,
 Far na bhuidhin na feoid.

Tha iomadh cas eile,
 Nach ceilinn san uair,
 Tha tarruing ort buaidh,
 A mhaireas re d' bheo,
 Fuil rioghail air lasadh,
 Amach ann a'd ghruaidh,
 Cuir h aigne a fuas
 Le aiteas ró-mhor;

Tha buntamas leirfin
 Gu leir ann a'd phearsain,
 Fhir fhunntaich na feile,
 Sgeul aobhain a b' ait leam,
 Na 'm faicinn a' maireach
 Le ábhachd 's le muirn,
 Bhi 'd charamh fu' 'n chrún
 Ann aite Rì' Deors'.

O R A N X.

Oran Gblean-urchaidh.

MUN d' thig ceann bliadhna tuille,
 Cha bhi finn uile 'n Tora-mhuilt;
 Theid finn thar na bealaichan,
 Do'n fhearann ann raibh 'n tlus:
 Far am bheil ar dislean,
 Ann fan tìr am bheil ar cuid;
 'S an 't ait' an còr dhuinn criochnachadh,
 'S an tiodhlaicear ar cuirp.

Is ann Clachan-an-diseist,
 Bu ghrinn bhi ann an diu,

Suidh

Suidhe 'n eaglais mhior'ailteach,
 Ann dasg bu riamhach cur,
 Ag eisdeachd ris na dh'innseadh dhuin,
 Am fear bu fhiobhailt guth ;
 Is é toirt sgeul a phiobail duin,
 'S a bhrigh a' tigh'n gu buil.

Gleannan bláth na tioralachd,
 Ann ro-mhaith 'n cinn an stuth,
 Far am bheil na h innseagan,
 Am bheil an fiol ann cur :
 Cinnidh arbhar crao'ach ann
 Co'-chaoin gheal ris a' ghruth,
 Gu reachdmhar, biadhchar, brioghmhar,
 Tróm, torach, liontach, tiuth.

Bu chriodhail bhi fa' gheamhradh ann,
 Air bainsean gheibhteadh spúrt,
 Fonn cheol reidh na piobaireachd,
 Cha bhiodh sgios mu a sgar :
 Fuaim nan teud aig fileirean,
 A sheinneadh fios na cuir ;
 'S an luineag fein aig nionagan,
 Bu bhinne mhillse guth.

Gheibh-

Gheibhtheadh bradan fíor-uifg' ann,
 A díreadh ris gach fruth;
 Eoin an t fleibh gu lionmhór,
 'S na milltean coileach dubh;
 Earba bheag an sgriobain,
 Na minnein chríon 's na buic,
 'Sa ghlean am bheil na frígheachan,
 'S na giomanaich 'n am bun.

O'n a thainig mi do'n fhearán só,
 Cha 'n fhuigh mi fiu an eoin,
 'S cha 'n 'eil fáth bhi brúidhinn,
 Mu'n fhear bhuidh' air am bi 'n cróc:
 Cha b'ionnann 's bhi mar b'ámhaft damh,
 Aig bráigh doire-chró,
 Far am bi' na lán-daimh,
 A ní 'n damhair ann sa cheo.

Mo shoruidh do Ghlean-urchaidh
 Nan tulchan glasa feoir,
 Far am bheil na sealgoirean,
 'Sa fhuair iad ainm bhi cór;
 A dhíreadh ris na garbhluichean,
 Am bidh greidh dhearg na leoir,
 'S bhíodh gilleán trom le eallchan
 A dh'fhágadh tarbhach bórd.

'S an uair a thigteadh dhathigh leo,
 Gu'm b'fhafanta bhur feól,
 A fuidhe a stigh-thairne,
 'Sa bhi dannsa marri ceól:
 Criodhalas r'a cheile,
 'S na béin a bhi 'gan ól;
 'S cha 'n fhaicteadh cúis 'na h eigin
 Ann ám éigheach air an stóp.

O R A N XI.

Oran an t Samhraidh.

I.

'**N**UAIR thig an Samhra' geugach oirnn',
 Theid siann nan speur o'n ghruamaiche,
 Thig tlus is bláthas is aoibhneas. Theid
 Gach ní g'a reir am buadhalachd.
 'Thig feart le neart na greine oirnn',
 Ní 'n saoghal gu leir a chuartachadh;
 'Thig teas o slios 'nuair dh'eir'eas i
 Ní feum, 's cha treigear uainne é.

Bidh

II.

B'ídh pór ann an tír ghraiseirean,
 Chur síl ann fan tím ghnáthaicht':
 A' toirt bridh as an úr nádurra;
 O'n bhlár g'a bhárr a ghluaiseas é.
 Gu reachdmhor, breac, neo-fhaileanach,
 Tróm-chuinlìonach garbh-ghràineanach
 Gu diasach, riathach, cáileanach,
 Gu biadhchar, lán, 'nuair bhuainear é.

III.

'S glan fáile nan geug liomhora,
 Mu gháradh nan feud lion'ora,
 Am biodh áileagain glé riamhacha
 Le bláthas a' fìor-chur fhuadh' orra.
 Gu h úbhlach, peurach, figusach,
 Glan, brioghmhar, diomhair, guaimeiseach
 Gach fráid' is áillidh gríneachan,
 Mar Pheálas Rìgh r'an cuartachadh.

IV.

'S ro-ghreannar gach gleann fìor-mhonaidh,
 Cur iomhaigh ghrinn an uachdar air;
 Gach lus le bhár cho'-mhior'ailteach,
 A' fá fuidh mhìle fuaicheantas;

Gu

Gu duilleach, lurach, dítheanach,
 Glan, riamhach, lionmhor, cuaicheanach,
 Gu ropach, dofach, míseanach,
 Gu millteachail, mín uainealach.

V.

Bidh fonn air gach neach nádurra,
 Bhi fealltainn gach ní gnáthaichte ;
 Am blár lom a' cur dreach fáfaich air,
 Gach lá cur stráichd' neo-thruaillidh air,
 Gu mollach, torrach, catuineach,
 Gu cra'och, cráigach, cruasachdach,
 Gu h úrar, dú-ghorm, aileanta,
 Le frafa blátha, bruidleanach.

VI.

Bi'dh gach frí gu liontach, feurach ; 's theid
 Na feidh 'nan eidi'dh suaicheanta,
 Gu h uallach, binneach, ceumannach,
 Grad-leumanach, bior-chluaifeanach,
 Gu crócach, caprach, ceir-ghéalach ;
 Gu manngach, eanngach, eildeagach,
 'Gan gríanadh fa' mhios cheiteanach,
 Air slios an t fleibh m'an cuartaich iad.

VII.

B'ìdh lao' re tao' gach aighe dhiubh,
 'Nan luidhe mar is cóir dhoibh; bi'dh
 Gach damh is manng cho'aithearach,
 'Nuair thig Fil-leathan róid orra.
 Bu tuille loin is faoghail,
 Do gach neach a ghabhadh gaol orra
 Bhi tric ag amharc caol orra,
 Is ag eifdeachd gaor an crónanaich.

VIII.

B'ìdh maoilleach a chinn ghuaanaich,
 A cur dreach is fhuadh is tuar orra,
 'Si tilgeadh cuilg a' gheamhraidh,
 A chuir gurt is greann is fuachd orra.
 O'n thainig bláthas an t Samhraidh oirnn,
 Cuiridh ise manntal ruadh orra,
 'S tha innuin ghrinn g'a reir aice,
 Gu fallain, feitheach, fuafgailteach.

IX.

B'ìdh am minnein úrar meanbh-bhallach,
 Gros tioram air a ghnúis bu sgeinmeile;
 Gu mireineach, lúthar, anmadail,
 Re flinnein na h earb' ann guailleachan.

Bu chlis feadh pris mu an-moch iad,
 Gu tric fuidh ioc nam mean'-chuileag,
 Gu sgrideil, gibeach, gear-mhafach,
 An fliochd 'gan ainm na ruaghagan.

X.

Bi'dh gach-creatair failineach,
 A bha greis ann cás na fualachd,
 A togail ann cinn gu h ábhachdach,
 O'n a thainig bláthas le buaidh orra.
 Na h 'eoin fa' phunnc am b'ámhaist doibh,
 Gu ceolmhar, fonnar, failteachail ;
 Feadh phreas is thom re gáirdeachas
 Gun chás a dh'fhágadh truaillidh iad.

XI.

'S neo-thruaillidh am pór lionmhor ud,
 'S gur speifeil grinn a ghluaifeas iad ;
 Le'm beus a 'seinn mar fhíleirean,
 Gur h aoibhinn binn rem' chluafaibh iad.
 'S glan luineagach, fíor-inntineach,
 A' chánmhain chinn thig uapa-san :
 'S iad gobach, sgiathach, círeineach,
 Gu h ighteach, dionach, cluaineifeach.

XII.

Bi'dh an coileach le thorman tuchanach,
 Air chnocana gorm a dúrdanaich,
 Puirt fhileanta, cheolmhor, shiubhlacha,
 Le ribheid a' dlu'-chur feoil orra ;
 Gob crom nam pònca luthora,
 'Sa chneas le dreach air a dhublacha'
 Gu slios-dubh, girt-gheal, úr-bhallach,
 'S dá chirc a fugaradh boidheach ris.

XIII.

Thig a chuag fa' mhios cheitein oirnn,
 'S bi'dh 'n uifeag 'na feuchdan comhluidh ria
 'S an dreathan a gleusadh sheannfoirean,
 Air a gheig a's aird' a mhothuicheas e.
 Bi'dh choill a gu leir 'na gleanntaichean,
 Air chrathadh le h'aoibhneas canntoireachd,
 Aig suaim a chuanail cheannfalaich
 Feadh phreas, is chrann, is óganan.

XIV.

Na doireachean coill' bu diomhaire,
 'S na croinn mu'n iadh na smeoraichean,
 Theid gach craoibh ann ciatoichead
 Bi'dh caochladh fiamh is neoil orra ;

Gu meanganach, direach, fniomhanach,
Theid croidhe nam freamh ann sóghaireachd,
Le trusgan úr g'a mheudachadh,
Bar-guc air mheuraibh nófara.

XV.

Bi'dh am beatha gu cuisleach, fiuranach,
Gu failleanach, slatach, úr-fhafach ;
Thig snothach fuidh 'n chairt is drúisealachd,
Bi'dh duilleach is rúsg mar chomhdach air :
Le bruthainn theid brigh na dúslain ann
Am barrach dlúth nan óganan,
Gu pluireineach, caoin, mao'-bhlasda,
Mo roghainn do fhnaoisean froine é.

XVI.

'Sa bhiolaire luidneach, fhliom-chluafach
Ghlas, chruinn-cheannach, chaoin, ghorm-
neulach,
Is i fás glan, uchd-ard, gilmeineach,
Fuidh bar geal, iomlan, sonraichte ;
Air ghlaic, bu taitneach cearmonta,
Le seamragan 's le neoineanan :
'S gach lus a dh'fheudainn ainmeachadh,
Cuir anbharra dhreach boidhchead air.

XVI.

Gur badanach, caoineil, míliona,
 Cruinn, mopach, mín-chruthach, mongoi-
 neach,
 Fraoch groganach, dúbh-dhonn, grís-dearg,
 Bárr cluigeanach, sínteach, gorm-bhileach;
 Gu dofach, gafach, uain-neulach,
 Gu cluthor, cluaineach, tolmagach;
 'Sa mhill 'na fúdar gruaige dha,
 'Ga chumail fuas ann spórfalachd.

XVIII.

'Si gruag an deataich riamhaich i,
 'S mór a brìgh 's is lionmhor buaidh orra,
 Ceir-bheach nan sgeap a cinntin orr',
 Seillean breac feadh tuim 'ga chruafachd fud,
 Gu cianail, tiamhaidh, frann aige,
 Air bharra nam meas a' dranndanaich,
 Bhiodh miann bhan óg is bhain-tighearnan
 'Na fhárdoich ghreannar, ghuamaifich.

XIX.

Is é gu friteach, riathach, ciar-cheannach,
 Breac, buidh, stiallach, frian-bhallach,
 Gobach, dubhanach, riasgach, iargalta,
 Re gnìomh gu dian mar thuathanach;

Gu

Gu furdail, grunndail, deanadach,
 Neo'-dhiomhanach 'na uaireinean ;
 'Se fáile lusán fiadhaiche
 Bhios aige bhiadh 'fa thuarasdal.

XX.

Gach táin a's airde chruinnicheas
 Do'n áirigh uile ghluaiseas iad ;
 'Thig blioc is dáir gun uireasbhuidh,
 Craobh árd air cumán gruagaiche.
 Na h aighean a's óige ládaire,
 Nach d'fhiosraich trá' nam buaraichean ;
 Bí'dh luinneag aig righbhin chúl-duinn doibh,
 'Gam bríodal ciuin le duanagan.

XXI.

'S fíor ionmhuin mu thrá' nóine
 Na laoi gh óga choir na buaile fin,
 Gu tara-gheal, ball-bhreae, bótainneach,
 Sgiathach, druim-fhionn, fíoin-fhionn, guail-
 leach,
 Is iad gu líth-dhonn, ciar-dhubh, cáraideach,
 Buidh, grís-fhionn, crá' dhearg, suaichionta,
 Seang, flios'ora díreach, fár-chumpach,
 Mín, flíogta, bárr an suanaiche.

Bí'dh

XXII.

Bi'dh foirm is colg air creatairean,
 Gu ftoirmeil, gleuft' 'g ath-nuadhachadh;
 Le forgan torchuirt feudalach,
 An freud, 's an spreidh, 's am buachaille:
 An gleann, barrach, bileach, reidhleanach,
 Creamh, rainneach, reisg, is luachaireach,
 'S é caoin, cannach, mín-chruthach, ceutach,
 Fireach, fleibhteach, feurach, fuaranach.

XXIII.

Bi'dh mionntain, camomhil, 's-fóghraichean,
 Géur-bhileach, lónach, luafganach,
 Cathair thalamhonta, 's carbhín chróc-chean-
 nach,
 Gharg, amlach, rómach, chluas-bhiorach,
 Suthan láire, 's fáile ghroiseidean;
 Lan liligh' 's rósa cuaicheanach,
 Is clann-bheug a trufa' leólaichean,
 Buain chóir ann cós nam bruachagan.

XXIV.

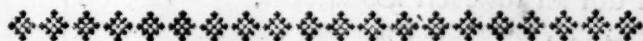
Bi'dh 'm blár fuidh stráichd le úraireachd,
 Oidhch' iuchair bhruincneach, cheo bánach,
 Gach frábh 'fa bár air lúbadh orra
 Le cudthrom an drúchd 's le ló'dalachd

'Na phaideirean lionmhar cúrnaineach,
Gu brioghmhor, fúghmhor, sólafach,
Cuiridh ghrian gu dian 'na smúidean é,
Le fiamh a gnuís san óg-mhaduin.

XXV.

'Nuair a dhearfas a gnuís bhaoisgeil,
Gu fial, flathail, fiamh, geal, caoineil oirn',
Thig mhaitheas is gníomh le faibhireachd,
Chuir loinn air an Roinn-eorpa fo ;
Le aoibhneas greine foillseachadh,
Air an speur gu reith a spaoileas i,
Cuir an geil gach feum a rinn i dhuin,
G'a fhoillseachadh 's g'a mhoideachadh.

O R A N XII.

*Oran do Chaiptean Donnacha Caimbeul, ann
Gearr Dhuineidin.*

A Bhliadhn' a chruinnich an campa,
'Sa thainig an trioblóid,
Bha Donnacha óg Caimbeal
Air cheann na milisi ;

Fear curaisdeach, feolta,
 Bu mhór foghlum as misneach,
 G'an tarruing ann órdugh
 Ann an coireanuibh miosail,

'S mór do mhios aig na daoine,
 Bh'air do thaobh ann san uair fin,
 A'dol air an adhairt,
 Ann an aghaidh an fhuaghais ;
 'Nuair bu bhrais a bha 'n teine,
 As fras pheileir muncuairt dhuit,
 'S ann air thoiseach na h armailt,
 A dhearbh thu do chruadal.

Ann an lá Chuíleoidir,
 A dol an toiseach a bhatailt,
 'S mor a b'fheaird iad thu rompa,
 A thoirt doibh prosnacha focail ;
in Fir Ghlean-urchaidh bha 'd dhiaigh,
 'S bu tu roghain a Chaiptein,
 Ge bu sheanalair árd thu,
 B' fhiach thu an t aite bhi agad.

'S cha do smaointich thu gealltachd,
 'S cha b' 'asan leat cúram,

'S ann a bha't inntin a togail
 An ám losgadh an fhúdair;
 'S nan geur lannan glafa
 Bhi le braife 'g an rúsgadh,
 Bu tu ceannart an fheuchda
 Nach gabhadh feachda na lúbadh.

Bu chean-faona deus calm thu,
 Nach raibh cearbach a 'd ghaifge,
 Tarruing fuas do chuid daoine,
 'Nuair a sgaoileadh a bhrattach,
 Dh'eirich leatfa buaidh lárach,
 Ann 'sgach cás a chuaith feachad,
 'S na fhuair thu do phairti
 Rinn thu 'n aireamh thoirt da-thigh.

Ceann na ceil' as na cuideachd,
 Bu mhor tuigs' agus riasun,
 Am fear miosnachail cliutach,
 Comhlan úr do fhliochd Dhiarmad;
 Tha d' aigne mar leodhan,
 Chuir thu moran ann gníomh dheth,
 Led' chainnt bhunnailtich phuncail,
 Sár chompanach iarlodh.

Dhearbh thu fein a bhi suairce,
 Ann an uaisl' as an glaoine,
 'S ioma car air gach taobh dhìot,
 Air am feudainn do fhloinneadh,
 Shliochd nan comhlan bu chaoineile,
 O thigh Auchloine,
 Do'n fhuil as airde shliochd Dhiarmad,
 Tha 'n dream chiatfhach g'am bheil thu.

'Se meud na h uaisle tha 'd chorp,
 Tha sîr chuir brosgla a'd inntin,
 'S bu mhor fheum ann san choga,
 'Nuair a b' oifigeach Ri thu ;
 Rinn thu gnothach do chairdean,
 Gu nadara dìleas,
 'S cliu a chos'nadh o'd naimhdean,
 'Nuair a thainic an t fìochaint.

A Bhliadhan' a thogadh na creuchan,
 'S a loisgeadh aitreamh nan garbh-chrìoch,
 'S mor a rinn thu g'am bacadh,
 O luchd nan casaga dearga,
 A liuthad beannachdan bocainn,
 A rinn thu chos'nadh san àm sîn,
 Tha gu sìoruidh am freasdal,
 Ri bhi leiseacha' d' anama.

Cha

Cha b'e d' fhasan bhi 'n tí,
 Air cuid nam fíor dhaoine bochda,
 Ach an leigeadh roí' d' lionuibh,
 Ann sgach tír air 'n do chroisg thu,
 'Nuair bhíodh cach ann sna cúiltibh,
 Re spúindeadh 's re ropadh,
 'S ann a bhíodh tu le d' dhaoineibh
 Amach air aodain nan cnocan.

Bha thu teom' air gach fear-ghleus,
 A fhiubhal garbhluich an t sleibhe,
 Bu tu roghain an t sealgoir,
 A dhol a mharbhadh na h eilte,
 Ann am fásach na coille,
 Na 'n doire na geige,
 Bu tu namhaid a choilich,
 Is moch a ghaoireadh sa' cheatain.

'S maith thig 'eile chruinn uasal,
 Muncuairt air do bhreacan,
 Bonaid ghorm a bhile shíd ort,
 'S peiteag riomhach do'n tartan,
 Bróg theann air dheagh chumadh
 Mu'n troidh is cuimeir air faithche,
 'S air a chalbanna foilleir,
 Osain ghaoraid as gartain.

'S maith thig cloidheamh geur cuil ort,
 Lann úr nan tri chlaisean,
 Tana, faodharach, fuileach,
 Eu-trom, guineach, geur, sgaiteach,
 Dias chuimeir do'n stailin,
 'Si spairt ann ceann aifnich,
 Ann an iomachar ualach,
 'S an crios guailean san fhasan.

Paidhir dhag air do ghiulan,
 B'é do rún am bi' 'd shiubhal,
 Marri cuileabhair deus eu-trom,
 Gunna caol a bheoil chuthain,
 Aodharc chuimeir an fhúdair,
 Flasg chúlbhui 's beul luthaidh,
 Sgiath bhreac nam ball dlútha,
 Lann sgruiteadh 'na h ubhal.

Cha mhios' thig dhuit biodag,
 Cho'-maith 'fa thigeadh o'n chearduich,
 Snioman lion'ora croma,
 Air a cois dhromanuich, chargnuich,
 'Si gu finealta, sgeunail,
 Direach, tana', gle sgeanamail,
 Eidir bhonn agus mhuineal,
 An taoim 'san duille 's a chrambait.

Bha thu uasal a tighin,
 Air gach flighe tha 'n taic riut,
 'S cha do leig thu fhein a rithisd,
 Bonn don t flighe ud seachad;
 Fhir bu fhiobhalta bruidhin,
 Bu tu breitheamh a cheartais,
 Sár phoiteir na ditheamh,
 G'an raibh 'n croidhe fial, farfuing.

'S gach car a chuaidh dhiofha,
 Ann an rioghachd na h Alba,
 Cha chualas do mhi-chliu :
 Air do sgriob feadh nan garbh chrìoch,
 Aig feothas do ghiulan,
 Bha chuis ud duit ainmeil,
 Le barantas dúbailt,
 Fhuair thu cliu na clia-sheanchuidh.

O R A N XIII.

Oran do charaid Taileir airson cuairt sbùiridh.

THA finn triuir ghillean sa' bhaile so,
 Mis', agus Alastoir, 's Pádrúic,
 'S muintir na tír' ag ailis,
 Gu'n deacha' finn baileach o fta';
 Na gruagaichean laoghach bha marruin,
 An diaigh am mealladh aig cách,
 Gach oidhch' a bhios iad ri h aire,
 Cha bhi iad gun fhear air an sgáth.

'Se Donal an t óganach gibeach,
 'S ann aig' a bha mhisneach a b'fhearr,
 'Se chuireadh an car dhe' gu sguibealt,
 'S a rachadh a chlisge 'nan dáil,
 'S ann a dh'iomaireadh é teidhir is cipein, a
 Nach b'urrair e bhrisfeadh gu bráth,
 'S gu'n cumar é marris na bochdaibh,
 O'n a bhios é ri fodradh gun támh.

Tha fleasgach aig Para MacBheathain,
 'S é 's braise is aitheant damh 'm eolas,

Tha

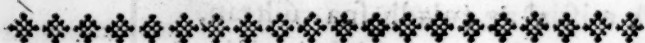

Tha é cho deidheil air mnaithean,
 'S nách fheud é luighe na ónrachd ;
 Shiubhladh é 'n oidhche gu látha,
 Do dh' áit ann sam fuigheadh e pógan,
 'S dheanadh é cluiche gu brigheagach,
 Cuide ri nigheagan óga.

Gu briodalach, beúlanach, cúirteil,
 Re súgradh gu fìobhailte, baigheil,
 A mistir' ag euladh sna cúiltean,
 'S é rúrach gu h íosal fui' mhágan ;
 Le chriotachadh tearuinte, rúnach,
 'S é dlúthachadh ria gu dána,
 'S mu chuaidh é san ám air a ghlúinibh,
 Cha b'ann ris na h úrnuighean a bha é.

Ruigidh é bódhan na fhaire,
 'S é 'n t áit' am bu mhaith leis bhi támh,
 Luidhidh é teann air a bhan-araich,
 'Si fud leannan a ghráidh,
 Dheanadh i chriotachadh tairis,
 Is chuireadh i thairis a lamh,
 'S 'nuair a theannas é ria le farum,
 Gu'n cumadh iad caithris air cách.

'Se ludragan phaidseach na bleide,
 An ceigean maol, ódhar, gun ádh,
 A thainig a shuireagh cho-beadaidh,
 Do dh'áit' an raibh fleasgaich a b' fhearr;
 'S ann a thoill é chur air an t seisin,
 Mu'n chleasachd o'n chuaidh i os 'n aird,
 'S am brangas a theannadh mu pheirclibh,
 'S gún ódhar na h eaglais thoirt dá.

O R A N XIV.

*Oran do'n Tailéir, an eirig oráin a rinn eisean ann
 an adhbhar a charaidl.*

A Dhomh'uil Bháin mhic ó Neacain,
 Tha 'n droch nátur á d' phearsuin,
 Cha ghnáthaich thu 'n ceartas,
 Gus am básaich thu 'n pheacadh,
 'S mairg áit' ann s'na thachair,
 Am ball-sampuil gun chneastachd,
 'A rinn gráineil an sgaiteachd ud oirn',
 'A rinn graineil, &c.

Thir

Fhir a thóisich re ealaidh,
 Bha thu górach a d' bharail,
 'Ga seóladh ám' charaibh,
 'S gun mi t' fheóraich, no t' fharaid,
 Chuir thu sgleó dhìot is fanoíd,
 Cho dhiubh 's deoin leat no's ain deoin,
 Tha mi 'n dóchas gu'm fuigh thu do leoir,
 Tha mi, &c.

Dhamh fa b'aithne do bheusan;
 Tha thu ain-eolach, beumnach,
 Is do theanga mar reufar,
 Le tainnead 's le geiread,
 Thug thu deannal damh fhein dìth,
 O's an agad tha 'n 'eu-coir,
 Com' nach paidhin thu 'n 'eirig do sgeoil,
 Com' nach, &c.

'S craobh thu 'n ghrotlaich air erionadh,
 Lán mosgain, is fhíneag,
 A dh'fhás croganach, iosal,
 Gaoraid, crotach, neimh-dhireach,
 Stoc thu togairt a'n ghriosaich,
 A thoill do losgadh mar iobairt,
 Leig thu 'n foisgeul air di-chuimhn' gu mór,
 Leig thu, &c.

Bu bheag an diúdhaile é thachairt,
 An lá thúr thu na facail,
 Dá phunnd agus cairteal,
 A dh'fhúdar cruaidh, sgairteal,
 A bhi á d' bhroin air a chalcadh,
 'S bhi 'g ad' sgáineadh le maitse,
 Gus am fáfadh tu d' ablaoch gun deo;
 Gus, &c.

'S blíonach rithinn gun fheum thu;
 Ge do bhitheadh tu 'm feithe,
 Coin is fithich a' d' theumadh,
 Cha bhiodh an diol beidh ac'.
 'S tric thu tean air 'na h eibhlean,
 Bhreac do shuimeir gu t éislich,
 Bláth an tein' air do shleaidibh gu mór,
 Bláth, &c.

O nach Táileir is fhuir thu;
 Chuir cách as a' chuir thu;
 Bi'dh tu ghná ann 'sna cúiltean,
 A' cáramh nan lúireach,
 Bu tu áfuin nan clútan,
 'S tric a shúidh thu san smúrach,
 'Nuair a bhithions' air cúl síe nan tróc,
 'Nuair, &c.

'S é do choltas r'a innseadh,
 Fear sop-cheannach, grímeach,
 Nan sneo, 's nam mial íneach,
 Gun bhonait, gun phior-bhuic,
 Gun bhad-mullaich, gun chirean,
 Cár gu t uilinn a fios ort,
 Stráhd na dunach do'n sgríbhich mu'd cheós,
 Stráhd, &c.

'S iomadh áit' ann 's na thachair,
 An taileir MacNeacain,
 Eidir Albain is Safun,
 Bailtean margaidh is machair,
 'S tric a shealg thu air praisich,
 O nach d' fhalbh thu le clapa,
 Choidh' cha mharbh e duin' aca do'n t slógh.
 Choidh', &c.

Bi'dh 'n crom-ódhar gun fhios duit,
 'Mach air tollaibh do bhriogais,
 'Se gun chomas gun bhriogadh,
 Chaill e spionna's a mhisneach,
 Leis na rinn thu do'n bhidseachd,
 Bu tu 'n slaidhtire misgeach,
 'S cian o'n thoill thu do chuipeadh mu'n ól,
 'S cian, &c.

'S iomadh ceapaire rómais,
 Rinn thu ghlacadh a' d' chrógan,
 Is bhi ga stailceadh le d' órdaig,
 Ann ad chap dheudach sgórach,
 'S reamhar farfaing do fgórnán,
 Brú mar chuilean an ótraich,
 Fhuair thu urram nan geócach re d' bheo.
 Fhuair, &c.

Bi'dh na mnathan ag ráit,
 'Nuair a rachadh tu 'n airidh,
 Gun tolladh tu 'n t áros,
 Ann 'sam bitheadh an cáise;
 'Nuair a dh'itheadh tu pairt deth,
 'S a bhiodh tu air trásgadh,
 Ann fa' mhuidhe gu'n spárr thu do chróg,
 Ann, &c.

'S tu 'n tollaran cnáimhteach,
 Ge bu ghionach do mhaileid,
 Tha do mhionach air t' fhágail,
 Gun chrioman deth láthair,
 Cochall glogach mu d' áruinn;
 'Tha do sgamhan is d' áinean
 Lán galair is fállaich, is chós,
 Lán, &c.

Beut

Beul do chléibh air a thachdadh,
 Air séideadh 's air brachadh,
 'S é gu h eaidh air malcadh,
 'S mór fheum air a chartadh,
 Gach aon ea-cail a' d' phearfuin,
 Caitheamh, 'eitich, is casdaich,
 Gus an d' eirich do chraicean o' d' fheoil,
 Gus, &c.

Tha do chréuchdun, 's do chúislean,
 Lán ea-cail is trusdair,
 'S thu feumach air furtachd,
 Tha 'n deideadh a' d' phluicibh,
 'S thu t eigin le clupaid
 D' anail bhreun, gu trom, murtaidh,
 'S mairg a dh' fheachadh dhiot moch-thra do
 'S mairg, &c. [thóchd.]

Do dheud sgrob bhearnach, cabach,
 Am bheil na sgóir fhiacian glasa,
 Mosgain, cófacha, sgealpach,
 Luibte, grannda, cam, feachdadh,
 A null 's a nall air an tairfion,
 Cuid diubh cailt, air dol asad,
 'S na bheil ann diubh air spagadh do bheoil,
 'S na, &c.

Bi'dh

Bi'dh na connan gu filteach,
 'Nan tonnaibh gorm, ruidhteach,
 A gabhail toinneamh o d' liopan,
 Thar cromadh do smige ;
 'S dorchadh doilleir do chlisneach,
 Comh-dubh ris a phiceadh,
 Uchd na curra, cean cìro' ort, gob geòidh,
 Uchd, &c.

Do mhaol chruacach air fàileadh,
 Gun chluasan, gun fhailleán ;
 Tha thu uainealach tanna,
 Co'-chruaidh ris an darach ;
 'S thu gun fuanach, gun anart,
 'S adh'r truais thu re d' ghearan,
 'S gur fuair thu na gaillean an reót,
 'S gur, &c.

Tha cean binneach 'na stúic ort,
 Geocach, leith-cheannach, giugach,
 Aodan brucainneach, grugach,
 'Srón phlucach na múire,
 Tha cruith air do chúlaobh,
 'S moran lurcuich a'd' ghlúinibh,
 Dá chois chama, chaol, chrúbach, gun treoir,
 Dá chois, &c.

Cha

Cha 'n 'eil uiread nan fáiltean,
 Aig á phliutaire-spágach,
 Nach 'eil cuspach is gágach,
 Tha thu d' chrioplach 's a'd' chraigheach,
 'Slionmhor tubaist an táleir,
 Dh' fhág an saoghal 'na thráil é,
 'S mairg a shaóraich air h árach 's tu óg, *t-*
 'S mairg, &c.

Mu's ann do fhliochd Adhamh thu,
 Cha cholfach re cách thu,
 Aig olca 's a dh' fhás thu,
 O thoiseach do láithean :
 Cha 'd thig cobhair gu bráth ort,
 Gus am foghain am bás duit,
 'S do chorp ódhar a chárann fo'n fhóid,
 'S do chorp, &c.

L

ORAN

O R A N XV.

Cumha' Ghileaspaig Achaladoir:

I.

GUR muladach tha finn,
Mu Mháidfeir Achaladoir;

E bhi dhí air an aireamb,
'Nuair thainig cách thairis oirn',
Chuaidh gach duine g'an áite,
'S an leith-páigh 'ga tharuing ac',
'S ann tha eisean air fhágail,
Ann san ár-fhaich gun charuchadh.

II.

Bu cheann-feadhna deas calm' thu;
'N ám dhuit falbh as an fhearann fo,
Air thoiseach na h armailt,
Far 'na dhearbh thu do cheann-ardachd,
Chuaidh tu null air muir-dhubh-ghuirm,
'S bhi 'ga stiubhradh le Maraichean,
Dol ma choinneamh nam Francach,
Is iad 'nan camp air gach Gearasdan.

Bha

III.

Bha thu cruadalach, dána,
 Ann sgach cás a bhiodh baraichte,
 A' dol air h adhairt sna bláruibh ;
 Bu neo-sgáthach 'gan taruing thu,
 Thug sin thu gu áite,
 'S theireadh cách gur tu b'airidh air,
 Bha do misneach is d' eolas,
 Mar á dh' fhoghnadh do sheanalair.

IV.

Bha, d' aigni mar leomhan,
 Ann am mór-chuis, le fearachas ;
 Brais is árdan le cheile,
 Ann ám feuma no cabhaige,
 Lamh chruaidh air chul sceith,
 Cho' treabhach 's a b' aithne dhamh ;
 'S ann ám bhualadh nan speicean,
 Cha raibh deifin ann ceangal riut.

V.

Be do m'hiann na 'h airm ghaisge,
 Bhí gu acuineach, farumach ;
 Coillobhar caoil snaithte,
 Nach do dhiult a snap aingeal duit,

Lann thana, gheur, stailin,
 Chruaidh, laidir gu gearradh,
 Deigh spionna do laimhe,
 Bhiodh do namhad 'sa gearanach.

VI.

Ann an lá blár champin,
 'Nuair bhuail an tacaid an seanalair,
 Chuaidh a lot ann san áraich,
 'S dh'fhág cách a call foladh é,
 Thug thu mach e air ghiulan,
 'Sin an turn nach raibh aithreach dhuit,
 'N ám fuithe na cuirte,
 'S gach aon chuís be do charaid é.

VII.

'S é la Phealan-houfain
 A rinn an diuthail gu 'h ath-ghaoraid,
 'Nuair a thuit an commandair,
 A' b' aird' air na fearuibh 'ud,
 Air a phicaid a bha thu,
 Osciunn chách fhuair thu barantas,
 Ann an onoir na rioghachd,
 'S an righ fhad 's bu mhairthean thu.

VIII.

Ge do theireadh luchd faoineachd,
 An taobh so gu h ain-eolach ;
 Gu'n do thearuing sliochd Dhiarmad,
 Gun reabadh, gun ghearradh ann,
 'Nan sealladh iad díreach,
 'S gu'm bi 'n fhirin a chanadh iad ;
 'S mór ar call re Rìgh Deorfa,
 O'n a thòisich a charraid so.

IX.

Chuaidh Gilespic a bhualadh,
 Thain' an luaithe na deannuimh air,
 Far nach fhaiceadh é naimhdean,
 'S craobhan arda 'gam folach air ;
 Thuit misneach na páirti
 A bha 'n la' sin ann caradh dhuit,
 Bha 'n taic air am fágail,
 'Nuair a bha thu gun anail ac'.

X.

'Nuair a thainig a gháfaid,
 Thug fios do bháis thairis duinn,
 Bu mhuladach, cráiteach,
 Do bhrathair, 's do phearuichean ;

Do

Do chleamhnun gu 'h áraid,
 'S do chairdean á bharrachd orr';
 'S bu mhor an cin-fáth air,
 'S 'nu bha air an aire-fin.

XI.

Bha thu maith ann ám síochaint,
 Gu síobhalta, farasta,
 Cho-uafal ad' inntin,
 'S gu'm bu ghrinn gach ní chanadh tu;
 Mar bu dual duit ód fhins' reachd,
 Thaobh gach linn a chuaidh tharad diu,
 Cruaith a sheusamh na láruch,
 'S bhi bláth an ám caruinis.

XII.

Bu tu maighisdir na ruatha,
 'S an deagh uachdaran-fearruin,
 Ann ám paighe dhuit císean,
 Cha bhíodh díth air do theanandan;
 'Stu nach sealladh gu míothur
 Air an ní thoirt a dh'ain-deoin uap',
 'Se bu mhianach led' inntin,
 Ad a chinntin mar raineach dhuit.

XIII.

Bu tu croidhe na feile,
 Ceann na ceil' is a cheanaltuis,
 Bu mhaith labhairt is leirfin,
 'Nám dhuit fein bhi meafg aithnichin,
 Sár phoiteir an fhíone,
 Lamh dhioladh nan galan thu,
 Marcach funntach eich cheumnaich,
 Bhuithneadh réis ann an cabhaig thu.

XIV.

'S an deireadh an' t samhraidh,
 Thug do naimhdean an aire dhuit,
 'Nuair a fhuair iad o'n champ thu,
 Air command a mhór challa dhuin,
 'S adhbhar mulad as campuir,
 Do gach aon duine dhearadh ort,
 Bhi cluinntin do bheufan,
 'S gun tu fhein a bhi mairtheán ac'.

O R A N XVI.

Cumha' Chailein Gbleanuir. in

I.

S Maointean truagh a th'air m' aigne,
 Dh' fhág orm smuaircean, is airfneul,
 Ann ám gluafad am leibidh,
 Cha chadal ach dúisg,
 Tha mo ghruaighean air seachda',
 Gun dion uair air mo rosguibh,
 Mu'n sgeul a chualas o'n Appuin,
 A ghluais a chaismeachd 'ud duin',
 Fear Ghleanuir a dhí oirn',
 Le puthtar luchd mio-rúin,
 Mo sgeul duthach r'a innseadh
 Thu bhi 'd shíne' san úir,
 'S truagh gach duine do 'd dhílsean,
 O'n a chuaith do chorp príseil,
 Ann ciste chuthainn, chaoil, dionaich,
 'S ann an lín-anart úr.

B'e

B'e fin an corp áluin,
 'Nuair bha thu roimhe so 'd fhlaite,
 Gun chion cumachd, no fás ort,
 Gu foinnimh, daicheil, deus, úr,
 Suairce, foisinneach, fáilteach,
 Uasal, iorasal, baidheil,
 Caoineil, cineadail, cairdeil,
 Gun chroin r'a gh'rait air a chúl,
 Lán do ghliocas, 's do leirfin,
 Gu dana, miosnachail, treubhach,
 Gach ait' an fir'teadh gu feum thu,
 'S ann leat a dh'eireadh gach cúis;
 B'e do choimeas an dreagan,
 Na 'n t feothag 'sna speuran,
 Co bu choslach r'a cheile
 Ach iad fein agus tu ?

III.

'S cruaidh an teacair a thainic,
 'S truagh mar thachair an drásta,
 Nach do sheachuin thu 'n t áite,
 'N do ghlac am bás thu air thús;
 Suas o chachuila gháruidh,
 Fhuair thu 'n tacaíd a chráith mi,
 'S gun do thaic a bhi laimh riut,
 'Nuair ghabh iad fáth ort o'd chúl,

Air a thaobh 's thu gun chomhradh,
 San ám 'n do chaochail an deo uait,
 D' úil chraobhach, dhearg, bhoidheach,
 A gabhail dorta 'na brúchd,
 Le gnìomh an amadain ghóraich,
 A bha gun aithne gun colas,
 A chreic anam air fíoras,
 Nach do chuir ann trócair a dhúil.

IV.

B'e 'n croidhe gun tioma, gun deisein,
 Gun ádh, gun chineas, gun cheatamh,
 A chuir lamh a'd mhille gun reasan,
 Le cion ceil' agus túir,
 'Se ghlác mar chomhairl' an eucoir,
 'S boc an gnothach mar dh'eirich,
 Dh'fhág é finne fuidh euslain,
 Is e fein 'na fhear cúirn,
 'S ge nach fámhach a leibe,
 Le eagal a ghlacadh,
 Cha 'ne tha mi 'g acain,
 Ach mar a thachair do'n chúis,
 An t armun deus, tlachdmhor,
 A tha 'n dráft' ann Ardchátain,
 An deis a cháramh an tasguidh,
 Ann áite codail nach dúisg.

'Se

V.

'Se do chadal gu fìoruidh,
 A dh'fhág m' aigne cho tiomhaidh;
 'S tric smaointeana diomhain,
 A tigh'n gu dian orm as úr,
 'S trom a dh'fhás orm an iargain,
 As goirte tárfa na 'm fiadhrus,
 Mo chomh-alt áluin, deus, ciatfach,
 An deis a reubadh gu dlú';
 Mile molachd do'n laimh sin,
 A ghabh cothrum is fáth ort,
 A thug an comas do'n lamhach,
 'Nuair chuir e 'n Spáinteach r'a shúil,
 Sgeula foilleir a b' áil leam,
 Gu'n cluinnt' am follais aig cách,
 E bhi dol ri crommaig le fára,
 Gus am miosa dha-sa na dhuinn.

VI.

Ge b'e neach a rinn plót ort,
 Le droch dhúrachd o thoiseach,
 Bu dana chúis dha tigh'n ort-sa,
 Na do lora as úr;
 Bha 'na rún bhi gu h olc dhuít,
 'S gun a chroidh' aig aodan a nochdadh,

'S ann a thain' é fámbhach mu'n chnocan,
 'S a ghabh ort focair o'd chúl.
 'S é mo dhiúthail a thachair,
 Ann ám do'n fhúdar 'ud lasadh,
 Nach raibh 'ad chairdean ann taic riut,
 Na bheireadh aicheamhail diú';
 'Sa liuthad fiuran deus, tlachdmhor,
 Nach gabhadh cúram ro' bhagra,
 A chuireadh smúid ris an Appuin,
 A chion gu'm faiceadh iad thu.

VII.

'S trom a pháigh sinn an iobairt,
 A chuir ar namhaid a dhí oirnn,
 Ged' tha 'n aich'mhail gun díoladh,
 Thig fhathasd liondan mu'n chúis,
 Chuireas cách ann fíad íosail,
 Airson an aileagain phriosail,
 Bh' ann fan áite mar fhírean,
 A chleachd firinn is cliu:
 'S boc an nuaidheachd r'a aireamh,
 Gur ann an nasgaidh a tha thu,
 Nach d'thainic fhathasd mu'n chás 'ud,
 Na dheanadh ábhachd thoirt duinn,
 Ach air fhad 's gam bi' dáil ann
 Comh cheart 's tha mi 'g raite,

B' dh

Bi'dh an fhalachd 'ud paighte,
Mun d' theid an gamhlas air chúl.

VIII.

'S iad na fíneachan laidir,
Bu mhaith a ghabhail do pháirti,
Ann Rìgh, is Dìac Earaghaidheal,
Nach fhaiceadh fáilinn ad' chúis,
Iarlodh dligheach Bhraidealban,
Air thús a tighinn gun chearbuich,
'S gur ioma' fear armach,
A sheas'adh calma r'a chúl;
Mac Caoi 's a luchd leanmhuin,
Leis an eireadh fuinn nach bu leanbuidh,
Na laoich buidhneach, mhór, mheamnach,
Le'n lanna ceann-bheartach, cúil;
Mac Dhom'uil duith, 's cloinn Chamroin,
'S gu leoir a thighearnan ainmeal;
'S fhad o'n chuala' finn seachas,
Gu'n do dhearbhadh iad an cliú.

IX.

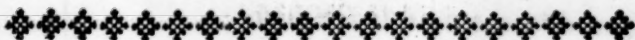
'S ghabh thu áite le órdugh,
Air páirt do Shrath-lochay,
'S cha b' ann air ghaol stórais,
'Na los am pórfan thoirt diú';

Ach a sheufamh an córach,
 Le meud do cheifd air an t seors' ud,
 'S an oidhre dleasnach air fogra,
 G'am bu choir bhi sa' chúirt :
 'S ge do theireadh luchd faoineachd,
 Gu'n raibh 'd aire-sa daonan,
 Bhi sgainneart nan daoine ud,
 Na 'n leigeadh sgaoilteach air chúl,
 Chíteadh fhathasd a chaochla,
 Num fuighe tu faoghal,
 Gur é bhi tarruing luchd gaoil ort,
 As gach taobh, a bha 'd rún.

X.

Bu tu croidhe na feile,
 Dh' fhás gu tighearnail, ceut'ach,
 Ann lathair briteamh Dhuineidin,
 'S tric a reitich thu cúis ;
 'S oil leam caramh do cheud-mhna,
 'S óg a banntrach ad' dheidh i,
 Lion campar gu leir i,
 O'n a dheug a ceile deus, úr ;
 Fhuair mi 'n sealladh nach b' aoibhin,
 An uaigh mud' choimnaimh 'ga reitich,
 'S truagh gach comman thug speis dhuit,
 O'n chuaidh tu fein ann san úir,

'S gun dúil a nois' ri thu dh'eiridh,
 'Se dh'fhág mise fuidh eu-flain,
 Bhi 'n diu ag innseadh do bheufan,
 'S nach d' thig thu dh'eisdeachd mo sgiúil.

O R A N XVII.

Oran do'n Bhrigis.

Air fonn, Sean Triuthas Uilleam.

'S O tha na brigeis lia-ghlas,
 Am bliadhna cuir mulaid oirn,
 'Se 'n rud nach fhacas riamh oirn',
 'S nach mian linn a chumail oirn';
 'S na'm bitheamaid uile díleas,
 Do'n Rí' bha toirt cuiridh dhuinn,
 Cha 'n fhaichte finn gu dílinn,
 A stríochda' do'n chulaidh fo.

'S olc an feol duinn, am Prionns' óg
 A bhi fuidh mhóran duilichin,
 Is Rígh Deorfa a bhi chomhnuidh,
 Far 'm bu chóir dha tuineachas;

Tha

Tha luchd colais a toirt sgeoil duinn,
 Nach raibh cóir air Lunduin aige,
 'Se Hanóbher an raibh sheorsa,
 'S coigrich oirn' an duine fin :
 'Se 'n Rìgh fin nach buineadh dhuinn,
 Rinn di-meas na dunach oirn' ;
 Mu'n ceannfaich é buileach sinn,
 B'e 'n t ám dol a chumaisg ris,
 Na rinn é oirnn a dh' an-tlachd,
 A mhi-thlachd, is a dh' aimhreir,
 Air 'n eudach thoirt gun taing dhinn,
 Le fain-neart a chumail ruin.

'S o tha, &c.

Is o'n a chuir sinn suas am brìgis,
 Gur neo-mìofail linn a chulaidh ud,
 G'an teannadh mu na h iofgannan,
 Gur triobloideach linn umain iad ;
 'S bha sinn roimhe mìofnachail,
 'S na breacain fuidh na criosan oirn'
 Ged' tha sin am bichiontas,
 A noife cuir nan fumag oirn',
 'S thur leam gur h olc an duais,
 Do na daoine chuaidh fa' chruadal,
 An aodaichean thoirt uapa,
 Ge do bhuadhnuich Diuc Uilleam leo ;

Cha

Cha 'n fheud sinn bhi fulasach,
 O'n chaochail ar culaidh sinn,
 Cha 'n aithnich sinn a cheile
 Lá feile na cruinneachuidh.

'S o tha, &c.

'S bha uair-eigin an t saoghal,
 Nach faoilinn gu'n cuirinn orm,
 Brigis airson aodaich,
 'S neo-aoidheil air duine é;
 'S ged' tha mi deanamh úis deth,
 Cha d' rinn mi boan fulais, no
 Ris an deise nach raibh daimheil,
 Do'n pháirti g'am buinnin-fa;
 'S neo-sheannfar a'chulaidh i,
 Gur grannda linn umain i,
 Cho teann air a cumadh dhuinn,
 'S nach b' fheairde linn tuille i;
 Bi'dh putain ann fua glúinean,
 Is bucalan g'an dúnadh,
 'S am brigis air a dhúbladh,
 Mu chulaobh a h uile fir.

'S o tha, &c.

Gheibh sinn ^a addun ciar-dhubh,
 Chuir dian air ar mullaichean,

N

Ged'

Is casagan co' shliógta,
 'S a mhínicheadh muilean iad;
 Ged' chumadh sin am fuachd dhinn,
 Cha 'n fhág é sinn co' ualach
 'S gu'n toilich é ar n uaislean,
 Ar túath na ar cummanta;
 Cha taitin e gu brath ruinn,
 A choiseachd nan gleann-fasaich,
 'Nuair a rachamaid do dh'áiridh,
 No dh' áit' am biodh cruinneagan:
 'Se Deors' a rinn an ea-coir,
 'S ró-dhiomach tha mi fein deth,
 O'n thug é dhinn an éilidh,
 'S gach eudach a bhuineadh dhuinn.
 'S o tha, &c.

'S bha h uile h aon do'n pharlamaid,
 Fallfail le'm fíofrachadh,
 'Nuair chuir iad air na Caimbealaich,
 'Teanndach nam brigisean;
 'S gur h iad a rinn am feum dhoibh,
 A bhliadhn' a thain' an streapag,
 A h uile h aon diu dh'eiridh
 Gu leir am milisi dhoibh,
 'S bu cheannsalach, duineil iad,
 San ám an raibh 'n cumasg ann,

O'n

Ach 's gann doibh gu'n cluinnear iad,
 A champacha tuille leis,
 O'n thug é dhinn an t aodach,
 'S a dh' fhág é finn co-fhaontra'ch,
 'S ann rinn e oirn' na dh' fheudadh e,
 Shaoileadh é chuir mulaid oirn'.

'S o tha, &c.

'S ann a nois' tha fios againn
 An t iochd a rinn Diuc Uilleam ruinn,
 'Nuair a dh' fhág e finn mar phríosanuich,
 Gun bhiodagan, gun ghunnachan,
 Gun chloidheamb, gun chrìos tarrfuing oirn'.
 Cha 'n fhuigh finn prís nan dagachan,
 Tha command aig Sasun oirn',
 O smachduich iad gu buileach finn ;
 Tha angar is duilichin,
 San ám so air ioma fear,
 Bha 'n campa Dhiuc Uilleam,
 Is nach fheaird iad gu'n bhuithinn é ;
 Nu 'n d' thigeadh oirn-ne Tearlach, &
 'S gun eireamaid 'na champa,
 Gheibhte breacain chairneit,
 'S bhiodh aird air na gunnachan.

'S o tha, &c.

O R A N XVIII.

Marbh-yann coilich.

A N cuala sibh an t fealg,
 A bha ainmeal air feadh nam bailtean;
 Rinneadh i san an-moch,
 'S cha b' fhear dhuinn i bhi sa mhaduin;
 O'n a' bha i cearbach
 Le dearbhadh, 'nuair chuaidh i feachad,
 Cumaidh sinn am foirm,
 Gu'n raibh'n dorch ann, 's nach fheudta faicfin.
 'S olc an obair oidhche,
 Le coinnlean, ged' theid an lasadh,
 Gunnaireachd dhaoin óga;
 'S i ghóraich a thug amach iad.

Chúal' iad sa h uil' aite,
 Am breamas a rinn Páraic,
 'Nuair a dh'innis é do chách é,
 Gu'n d' thainig an croman-lachdan,
 Bheireadh' é na bóidean
 Gur mór é, 'sa bhroileach glas air,

Is gu'n do luidh é direach
 Air círcin mulaich na h aitreabh.
 Mur cumadh a' chomhl' é,
 Gu'm biodh na h eoin air an sgapadh;
 Nach mór a bhiodh beo dhiubh,
 Gu'n leon mu'n d' thigeadh a' mhadain.

Sin 'nuair ghlac an sealgair,
 An gunna bh' air an ealchain,
 'S chuir é luaith gharbh innte,
 Dairearach do'n acfuin Shas'naich:
 Chum é fúd r'a shealbhan,
 'S gu'm b' fhear gu'n rachadh i feachad,
 'S ann a rinn é marbhadh,
 A b' ainmic a leithid fhaicfin.
 'Nuair a las am fúdar,
 'S é 'n dúil gu'n dianadh é thapadh,
 'Se coileach an dúnain,
 A bha 'n a chrúban fa chlappail.

B'é fin an coileach boidheach,
 Bha cuid air fiamh an óir dheth,
 Cuid eile mar na rósan,
 'S bha móran deth mar an sneachda.
 'S bu leathan a chrógan,
 B'é 'n smógairneach é air faithche,

Bu ro-mhaith na bótan,
 An rómaich' a bh' air a chosan ;
 Bha spuir air a spógan,
 Bha cór a dh'ionnfuidh a' ghleachdaidh,
 'Nuair a thigeadh Di-máirt',
 A bhiodh cách a' feuchain an gaisge.

B'é fin an coileach ceutach,
 Bha colfach ris a' pheacaig,
 'S an uair a chuaidh a reubadh,
 B' é 'n déisean leam bhi 'ga fhaicin,
 Cha leighifeadh leigh é,
 'Sa chreuchdan a' dol am braisead,
 Tonnann g'a fhuil chrao'aich,
 A taomachadh as a chraicean.
 An t fealg a rinn na daoine,
 Gun faoireachadh fad' air astar,
 Gun uchdach a dhíreadh,
 Ach eidir a gbriósach 's an stairsneach.

'S an dithifid thug am bínne,
 'S a dh' fhág é fin 'na shíneadh,
 B' é 'm breitheamh rinn a dhíteadh
 'S b'é 'n giómanach rinn a leagadh,
 'S cha 'n fhágadh iad shíos é,
 Nam fuigheadh é firinn is ceartas ;

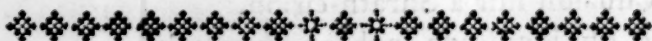
Cha

Cha d'rinn é riamh ea-coir,
 'S deadh bheusan aige mar fhasan.
 Theannadh é re eigheach,
 Gu h eifeachdach 's finn 'nar codal,
 Is dhúisgeadh é gu leir finn,
 'S gu'n eireamaid ann fa mhadain.

Chuaidh litir a Shrath-eirion,
 A dh' ionnfuidh inghean Sheumais,
 A dh' innseadh ceart an sgeula,
 Do'n té dhiubh air am bheil Sefi.
 Gu bheil finn fuidh champar,
 O'n ám an d' thainig an sneachda,
 Mu'n choileach a chaill finn,
 A's gann a dh' fheudar a sheachnadh,
 O's té nach 'eil teann i,
 'S nach ganndar a rinn i chleachdadh,
 Gu'n dean i ruinn fábhor,
 O's ámhaisf rud a bhi aice. 7

Beannachd aig an righbhin,
 A bha gu suairce fiobhailt,
 Nach do leig air di-chuimhn',
 An sgriobha fin a chuir dha-thigh;
 'S chuir i gill 'an tír fo,
 Le foltaiche do na cearcan,

'S ghiulain é gu ríomhach,
 A ghibht phríofail ud na achlais.
 Tha dreach an fhir a dh' fhág finn,
 A fás air an fhear a th' againn,
 'S o'n tha e na áite,
 Saoilidh cách gur h é mhac é.

O R. A N XIX.

Oran, mar gun deanadh Nian é do Nìain eile.

CHuir nian du' Raineach orm' farran is mì-
 thlachd,

Nach cuir mi dhiom le cabhaig an dráist,
 Ghàoid i mo sporran, 'fna dollair gu lionmhor,
 Bh' agam fur 's nìosal feathamh re m' laimh.

Ghàoid i mo sporran, &c.

Nam biodh a chail 'ud gu daingeann am
 prìosan,
 Rachuinn g'a dìteadh dh'ionnsuidh a bháis ;

A

A chion gu'n do ghaoid i 'n rud beug bha fa'
chlúdan,

Bh' agam fa' chúil nach d' innis mi chách.

A chion, &c.

'S muladach mise gun fhios ciod é ni mi,
O'n a tha mi gun fearrach, gun lair,
Gun chaora, gun oisg, gun ghabhar, gun mhí-
feach,

Gun a mart mín a chraoimeas am blár,

Gun chaora, &c.

Cha raibh mi gun airgiod gus an d' fhalbh e
mi-mh'ail,

Leis an te chrion nach do fheal air mo chás,

Rinn i mo chreachadh 's bu pheacach an ní
dhi',

Mis 'a chuir fios, gun i fein chuir a naird.

Rinn i mo, &c.

Ciomar a cheanuicheas mi camruig na síde,
Na 'n leig mi dhiom é tuille gu bráth ;

Ged' thig a marfant le phachda do'n tír,

Cha 'n fhaigh sinn aon síon bhios aige air dáil.

Ged' thig, &c.

Bha mho chuid stórais am phoca co-uallach,
 lach,

'S ged' a bhíodh buaile mhart air mo sgáth,
 'Si rinn an eu-coir a bheifd a thug nam é,
 'S tha mi fu' ghruaim 'o mhaduin Di-mairt.
 Si rinn an eu-coir, &c.

A righ nach raibh mairlich na cearna fo'n
 rioghachd,

Ann sa mhuir iosail, fada 'o thráigh;
 Is caile dhuth Raineach san cummain an
 iochdar,
 Chuideacha bi' do phartan nan spág.
 As caile dhuth, &c.

O R A N XX.

Oran Bein-Dourain.

I.

AN t urram thar gach bein
Aig Bein-dourain,

Do na chunnaic me fuidh 'n ghreín,

Si bu bhoidhche leam,

Monadh fadadh, réidh,

Cuilibh 'm fuighte féidh,

Soilleireachd an t fleibh,

Bha mi sonruchadh,

Doireachan nan geug,

Coill' ann fám bi feur,

'S foineasach an spreidh,

Bhios a chomhnuidh ann ;

Greadhainn bu gheal céir,

Faoghaid air an deigh,

'S laoghach leam an freud,

A bha froineifeach.

'S aigeannach fear ea-trom, *d*
 Gun mhór-chuís,
 Theid fasanda na eitidh, *d*
 Neimh-spórsail,
 Thá mhanntal uime fein,
 Caidhtiche nach treig,
 Brattach dhearg mar cheir
 Bhios mar chomhdach áir ;
 'S culuidh g'a chuir eúg,
 Duin' a dheanadh teúchd,
 Gunna bu mhaith gleús,
 Ann glac óganaich,
 Spor ann sam biodh bearn,
 Tarran air a ceann,
 Snap a bhuaileadh teann
 Ris na h orduibh i ;
 Ochdhlisneach gun fheall,
 Stoc do'n fhíodh gun mheang,
 Lotadh an damh seang,
 36 Is a leonadh é.

'S fear a bhíodh mar cheaird,
 Riu' sonraichte,
 Dh' fhodhnadh dhoibh gun taing,
 Le chuid feolanna ;
 Gheibhte sud re ám
 Padruic ann sa' ghleann,

Gilleán as coin sheang,
 'S é toirt orduibh dhoibh ;
 Peileirean nan deann,
 Teine g'an cuir ann,
 Eilid nam beann árd,
 Theid a leonadh leo,

II.

'Si 'n eilid bheag, bhinneach,
 Bu-ghunuiche fraonadh,
 Le cuinnein geur, biorach,
 A fireadh na gaoithe,
 Gasganach, speireach,
 Feadh chreachan na beine, n
 Le eagal roimh theine,
 Cha teirin i a h aonach ;
 Ge do theid i na cabhaig,
 Cha ghearain i maothan ;
 Bha finnfreachd fallain,
 'Nuair a shíneadh i h annail,
 'S toil-inntin leam tannasg,
 G'a lanngan a chluinntin,
 'Si 'g iarráidh a leannain,
 'N ám darraidh le caoi'neas,
 'S é damh a chin alluidh
 Bu gheal-cheireach feaman,

Gu caparach, ceann-árd,
 A b' fharumach raoiceadh,
 'S é chomhnuidh 'm Beinn-dourain,
 'S é eolach m'a fraoinibh.

'S ann am Bein-dourain ;
 Bu mhór dhamh r'a innseadh,
 A líuthad damh ceannard,
 Tha fanntuin san fhrí ud,
 Éilid chaol, eangach,
 'S a laoighean 'ga leantuin,
 Le 'n gásgana geala,
 Re bealach a díreadh,
 Re fraoidh choire-chruiteir,
 A chuideachda phíceach :
 'Nuair a fhíneas i h iongan,
 'S a theid i 'na deannaibh,
 Cha saltradh air thalamh,
 Ach barra nan ínean,
 Co b'urrair g'a leantuin,
 A dh' fhearaibh na rioghachd ?

'S araideach, farumach,
 Carach air gríne,
 A chóisfrí nach fhanadh
 Gné smal air an inntin,

Ach

Ach caochlaidheach, curaideach

Caol-chasach, ullamh,

An aois cha chuir tru'm orra,

Mulad, no mí-ghion ;

'Se shlánuich an culaidh,

Feoil mháis, agus mhuineil,

Bhi támhachd am bunailt,

Ann cuilidh na fríthe,

Le áilleas a fuireach,

Air fásach 'n an grunnaibh,

'Si 'n áfain a mhuime,

Tha cumail na cíche

Ris na laoi gh bhreaca, bhallach,

Nach meathluich na fiannta,

Le 'n criodhacha meara

Le bainne na cipe,

Groiseanach, eangach,

Le 'n girteaga geala,

Le 'n corpanna glanna,

Le fallaineachd fíor-uisg ;

Le farum gun ghearan,

Feadh ghleannan na míltich ;

Ge do thigeadh an sneachda

Cha 'n iarradh iad aitreabh,

'S é lag a choir'-altrum

Bhios aca g'an dionadh,

Feadh

120 Feadh stacan, is bhacan,
Is ghlacaga díomhair,
Le 'n leapaichean fásgathach,
An taic Ais-an-tíain.

III. *Not in 1790*

136 B' ionmhuin leam ag cirigh,
San óg-mhaidin,
Timchioll air na sleibhtean,
'M bu chóir dhoibh bi',
Cupal chunntas cheud,
Luchd nan ceann gun chéill,
A' mosgladh gu neo-beudar,
Mór-shólasach,
Is oscarra o'm beul,
Tormain focair, reidh,
'S glan an corp, 's an cré,
Sein an dreócam ud,
Broc-liath chorrach eild',
An lod g'a loireadh theid,
Cuid g'a h araid fhein,
'Nuair bu deonach lea'.

'S annfa leam 'nuair theid,
Iad air chrónanaich,

Na na th' ann an Eirinn
 Do cheolmhaireachd.
 'S binne na gach beus
 Anail mhic an fhéidh,
 A' lannganuich air eudan
 Beinn-dourain ;
 An damh le bhúireadh fein,
 Tigh'n a grunn a chléibh,
 'S fhad' a chluinnt' a bheuchd
 Ann ám tóiseachaidh ;
 An t agh a's binne geum,
 'S an laogh beug 'na deigh, a
 Freagraidh iad a chéile
 Gu deóthafach.

Plofc-shúil mheallach, gheur,
 Gun bhonn glóinin innt' ;
 Rosg fuidh mhala léith
 Cumail seoil orra ;
 Coisiche maith treun,
 Bu bheothaile a theid,
 Air thoiseach an treud
 A bha dóchafach.
 Cha raibh coir' a'd' cheum,
 'S cha raibh moill' a'd' leum,

Cha raibh deire réis.
 Aig an t feorfa sin ;
 'Nuair bheireadh tu steud,
 'S nach sealladh tu d' dheigh,
 Cha b' aithne dhamh fein
 Co bhiodh cómhluath riut.

168

comhlúth IVth

48
20 68

Cha b'aithne dhamh co leanadh i
 Do dh'fhearuibh na Roinn-eorpa,
 Mur faiceadh é deadh ghean orra,
 'S tigh'n farasda 'na co'-dhail,
 Gu faiteach bhi 'na h earalas,
 Tigh'n am faigse dhi mun caruich i,
 Gu faicilleach, gle earraigeach,
 Mu'm fairich i 'ga cóir é;
 Feadh fhlochd, is ghlac, is chamhanan,
 Is chloch a dheanadh fótach air,
 Bhi beachdail air an talamh,
 'S air a' char a thig na neoil air ;
 'S an t asdar bhi 'ga tharruing air
 Cho-macanta 's a b' aithne dha,
 Gu'n glacadh é ga h aindeoin i
 Le h anabharra féoltachd ;
 Le túr, gun ghainae baralach,
 An t súil a chuir gu danara,

184

A'

A' stiúbhra' na du'-bannaiche,
 'S a h aire ri fear cróice ;
 Bhiodh rúdan air an tarruing
 Leis an lúbt' an t iarun-earra,
 Bheireadh ionnfuidh nach biodh mearachdach
 Do'n fhear a bhiodh 'ga seóladh ;
 Spor úr an déis a teannachadh,
 Buill' uird a' sgailceadh daingean ris,
 Cha diúlt an t frad, 'nuair bheanas i
 Do'n deannaig a bha neónach :
 'Sé 'm fúdar tioram teann-abaich
 Air chúl an afgairt ghreannaich,
 Chuireadh smúid ri acfuin mheallanaich
 A' baraille Nic-Cóiseam.

'Si 'n teachdoire bha deallasach
 Nach mealladh é 'na dhóchas,
 'Nuair a lasadh i mar dhealanach,
 Gu fear-eigin a leónadh :
 Gu filteach leis na peileirean,
 Bhiodh luchd nan luirgneadh fbeireacha,
 'S nan bus bu tirme bheileanaich,
 Gun mheilliche, gun tóicean.
 'S é camp na craige-feiliche
 Bha ceannsalach 'nan ceireannaibh ;
 Le aingealtas cha teirinn iad
 Gu eircar' as an cólas,

Mur ceannfaichear iad deireasach,
 Re ám an críche deireannaiche,
 Tabhunnaich le deifir
 A bhi teilin air an tórach;
 Gun channtaireachd, gun cheilearachd,
 Ach dranndail chonn a' teilleis ria,
 A ceann a chur gu peirealais
 220 Aig eilid Beinne-dourain. /

W. L. R. V. 1790 - 96

Tha 'n eilid ann san fhrí
 Mar bu chóir dhi bhi,
 Far am fuigh i millteach
 Glan-feórnaineach:
 Bruchorachd is cíp,
 Luisean am bi brigh,
 Chuireadh fult is igh
 Air a lóineinibh.
 Fuaran ann 's am bi
 Biolaire gun díth,
 'S milse lea' na 'm fion,
 'S é gu'n óladh i.
 Cuiseagan is riasg,
 Chinneas air an t'fliabh,
 B' annsadh lea' mar bhiadh
 236 Na na fóglaichean.

'S ann do'n tìochd-an-tìr

A bha fòghar lea',

Sobhrach is eala-bhi

'S bara neónagan :

Dobhrach bhallach, mhín,

Ghobhlach, bharrach, fhliom,

Lóintean far an cinn

I 'na móthraichean.

Súd am pórfa bíd

Mhéudaicheadh an clí,

Bheireadh iad a níos

Ri ám dó-lith'chean :

Chuireadh air an druim

Brata faille cruinn,

Air an carcais luim

Nach bu lódail.

B' é fin an caidreamh grinn

Mu thrá' nóine,

'Nuair a thionaladh iad cruinn

Ann fa' ghlómuin :

Air fhad 's gu'm biodh an oidhch',

Dad cha d' thigeadh ribh,

Fasgadh bhun an tuim

B' áite cómhnuidh dhuibh.

Leapaichean

Leapaichean nam fiadh,
 Far an raibh iad riamh,
 Ann aonach farfaing fial,
 'S ann am mór-mhonadh.
 'S iad bu taitneach fiamh,
 'Nuair bu daithte am bian,
 'S cha b'i 'n airc am miann,
 268 Ach Beinn-dórain.

Siubhal VI.

A bheinn luifeanach, fhailleanach,
 Mheallanach liontach,
 Gun choi'-meas 'ga falluing
 Air thalamh na Criosd'achd ;
 'S ro-neónach tha mise,
 Le bóidhchead a fliosa,
 Nach 'eil cóir aic' ann ciste
 Air tiotal na rioghachd :
 'S i air dúbladh le gíbhthibh,
 'S air lúisreadh le miosaibh,
 Nach 'eil bíchiont' a' bristeadh
 Air phrifeanaibh tíre :
 Lán trusgan gun deircas,
 Le usgruichean coille,
 Bar-guc' air gach doire,
 284 Gun choir' ort r'a innseadh ;

Far

Far an uchd-ardach coileach,
 Le shriutaichibh loinneil,
 'S eoin bhuchalach bheag' eile
 Le'n ceileisibh lionmhor.
 'S am buicean beag sgiulta,
 Bu sguibealt' air gríne,
 Gun sgiorradh gun tubuist',
 Gun tuisleadh gun díobradh,
 Crodhanach biorach
 Feadh coire 'ga shireadh,
 Feadh fraoich agus firich,
 Air mhireadh 'ga dhíreadh ;
 Feadh rannoich is barraich
 Gu'm b' araideach inntinn,
 Ann an íosal gach feadain,
 'S air áirde gach creagain,
 Gu mireanach, beiceafach,
 Easgonach sínteach.
 'Nuair a theid é 'na bhoile
 Le clisge fa' choille,
 Is é ruidh feadh gach doire,
 Air dheireadh cha bhi é.
 Leis an eangaig bu chaoile
 'S é b' ea-truime sínteach,
 Mu chnocanaibh donna
 Le ruidh dara-tomain,

'S é togairt ann coinniumh
Bean-chomuinn os 'n iosal.

Tha mhaoisleach beag bhranngach,
Sa' ghleannan a chómhnuidh,
'S i fuireach san fhireach
Le minneinean óga;
Cluas bhiorach gu-claisteachd,
Súil chorrach gu faicinn,
'S i earbsach 'na cásaibh,
320 Chur seachad na móintich.
Ge do thig Caoilte 's Cuchullin,
'S gach duine do'n t seórs' ud,
Na tha dhaoine 's dh' eachaibh,
Air fasta' Righ Deórfa,
Nan tearnadh a cróicean *a skin*
O luaithe 's o lafair,
Cha chual' is cha 'n fhac' i
Na ghlacadh r'a beo i;
'S i grad-charach, fad-chosach,
Aigionnach neónach,
Geal-cheireach gasganach,
Gealtach roi' mhadadh;
Air chaisead na leachdair
334 Cha saltradh i cómhnard,

'Si noigeanach, groigeasach,
 Gog-cheannach, sórnach :
 Bior-shúileach, sgar-shúileach,
 Frionasach, furachair,
 A fuireach' sa' mhonadh,
 Ann do thuinich a feórfa.

VII.

B'i sin a' mhaoifleach luaineach,
 Feadh óganan ;
 Biolaichean nam bruach
 'S áite-cómhnuidh dh'i,
 Duilleagan nan craobh,
 Bileagan an fhraoich,
 Criomagan a gaoil,
 Cha b'e 'm fótrus.
 A h aigneadh ea-trom suaire,
 Aodhach ait gun ghruaim,
 Ceann bu bhraife, ghuanaiche,
 Ghóraiche ;
 A' chré bu cheanalt' stuaim,
 Chalaich i gu buan
 Ann gleann a' bharaich uaine
 Bu nófaire.

'S tric a ghabh i cluain
 Sa' chreig mhóir,
 O'n is miosail leatha bhí luan
 360 Is a dhómhnach ann :
 Pris ann dean i fuain
 Bichionta m'an cuairt,
 A bhristeas a' ghaoth tuath,
 'S nach leig deo orra,
 Am fásghadh doire-chró,
 Ann taiceadh ris an t fréin,
 Am meafg nam faillean óg
 Is nan cófagan.
 Masgadh 'n fhuarain mhóir,
 370 'S é pailte gu léor,
 'S blasda lea' na bheoir
 Gu bhí póit orra.

Deoch do'n t fruthan uafal
 R'a ól aice,
 Dh' fhágas fallain fuaigilteach
 Ogail i :
 Grad-charach ré uair,
 'S eathlamh bheir i cuairt
 'Nuair thachaireadh i'n ruaig
 380 'S bhíodh tóir orra.

'S mao-bhuidh daitht' a snuagh,
 Dearg a dreach is a tuar,
 Is gur a h iomadh buaigh
 Tha mar chómhlath orra;
 Fulangach air fuac,
 Is i gun chum' air luathas;
 Urram claiستهachd cluas
 Na Rinn-Eorpa dh'i.

Cumhlath VIII. last part

'S O! b'ionmhuinn le fir cheanalta,
 Nach b'aithnealach mu spórsda,
 Bhi timchioll air na bealaichibh
 Le fearalachd na h óige:
 Far am bi na féidh gu farumach,
 'S na fir 'nan deigh gu caithriseach,
 Le gunna bu mhaith barrandas
 Thoirt aingil 'nuair bu chóir dhi;
 'S le cuilean foirmeal togarrach,
 'G am biodh a stiuir air bhogadan,
 'S é miol'airteich gu fodanach
 'S nach ob é dol 'n an cómhdbail; 400
 'Na fhurbuidh láidir cosgarrach,
 Ro-inntinneach, neo-fhoiseanach,
 Gu guineach, fgiamhach, gob-easgaidh

San obair bh' aig a sheórfa;
 'S a fhrioghan cuilg a' tog'ail air,
 Gu maildheach, grunmach, doi-chiallach,
 'S a gheanachan chuasaichd fosgailt',
 A' comh-bhogartaich r'an sgórnán.

Gu'm b' araideach a' charachd ud,
 410 'S bu chabhagach i 'n cómhnuidh,
 Nuair a fhíneadh iad na h ionganán
 Le h athghaoraid na móintich;
 Na beanntaichean 's na bealaichean
 Gu'm freagrach iad mac-thalla dhuit,
 Le fuaim na gairme gallanaich
 Aig farum a' choin rómaich:
 'Gan tearnach as na mullaichibh
 Gu linnichean nach grunnaich iad,
 'S ann a bhitheas iad feadh na tuinne
 420 Ann san luineinich is iad leointe;
 'S na cuileinean gu' fulasgach
 'G an cumail air na muncailibh,
 'S nach urrain iad dol tuilleadh as,
 Ach fureach, 's bhi gun deó ann'.
 'S ge do thubh'rt mi beagan riu,
 Mu'n innisim uile an dleasdanas orra,

Chuircadh

Chuireadh iad a' m' bhreisdlich mi
De deifimearachd chómhraidh.

I

IX. 1790. 105

'S am mona' farfaing faoin

Glacach, frónagach ;

Lag a' choire fhraoich

Cuid bu bhóidhche dheth.

Sin am fearan caoin

Air an d'fhás an aoidh,

Far am bi na laoigh

'S na daimh chrócach ;

Is é deifearach re gréin,

Seasgoireach g'a reir,

'S neo-bheag air an eildeig

Bhi chómhnuidh ann.

Leannan an fhir léith,

Is farumaiche ceum,

Nach iarradh a' chléir

A thoirt pósaidh dhoibh.

*left out in 1790
p. 106*

'S glan fallain a cré,

Is banail i 'na beus ;

Cha raibh h anail breun,

Ge b'é phógadh ñ.

'S

'S é 'n coire chofainn gaol

450 A h uil' óganaich,

A chunna' riamh a thaobh,

'S a ghabh cólas air :

'S lionmhor feadan caol

Air an eirich gaoth,

Far am bi na laoich

Cumail cómhshalach.

Bruthaichean nan learg

Far am biodh greidh dhearg,

Ceann-uithe gach fealg

460 Fad am beo-shlaint' ;

Is é lán do'n h uile maoin,

A thig amach le braon ;

Fáile nan fúgh-craobh,

Is nan rófan ann.

Gheibhte tachdar éisg

Air a córsa,

Is bhi 'gan ruidh le leus,

Ann sna mór-shruithean ;

Mordha cumhann geur,

Le chrann giuthais fhein,

Aig fir shubhach, threubhach,

472 'Nan dórnaibh :

Bu

Bu fholasach a' leum
 Bric air buinne réidh,
 A' ceapadh chuileag ea-trom
 'Nan dorlaichean.
 Cha 'n'eil muir no tír
 A' bheil tuille' brígh
 'S tha feadh do chrích
 Air a h órduchadh.

X.

Wm back in 1790

Bu ghrinn leam am pannal
 A' tarruing ann órdugh,
 A' díreadh le farum
 Ri carraig na fróine.
 Eidir fliabh craobh-na-h-ainnis,
 Is beul choire-dhaingean
 Bu bhiadhchar greidh cheann-ard
 Nach ceannaich am pórsan;
 Dá thao' choire-rannóich
 Mu sgéith fin a' bhealaich,
 Coire réidh Beinn-Achaladair
 Is thairis mu'n chonn-lon:
 Air lurgain-na-laoidhre
 Bu ghreadhnach a' chóisfri,
 Mu lárach-na-feinne
 'S a' chraig sheilich 'na dheigh fin, 496

Far

Far an cruinnich na h eildean,
 Bu neo-speiseal mu'n fhóthlach;
 'S gu'm b'é 'n aithir is an aoibhneas;
 500 Bhi faicheachd air réidhleín,
 A' comh-mhacnus ri chéile,
 'S a' leumnaich feadh móintich;
 Ann am pollachaibh daimseir
 Le fodradh gu meamnadh,
 Gu togarrach mearrachdasach,
 Ain-fheasach górach.

'S cha bhíodh íot air-an teangaidh
 Tao' fhios a' mhill-teanail,
 Le fíon-uillt na h Annaid,
 570 Blas meala r'a ól air:
 Sruth bríoghmhar geal tana,
 'S é síothlagh roimh 'n ghaineamh;
 'S é 's milse na 'n cainneal;
 Cha b' ain-eolach òirn' é.
 Súd an íoc-fhlainte mhairtheann,
 A thig á íochdar an talamh,
 Gheibhte lionmhoireachd mhaith dhith
 Gun a cheannach' le stòras;
 Air fáruin na beinne
 520 Is dáicheala sealla',

A dh'fhás ann fa' cheithreamh

A' bheil mi 'n Rinn-Eorpa;

Le gloid a' h-uíse,

Gu mao-bhlafda brisg-gheal;

Caoin, caomhail, glan, meafail,

Neo-mhisgeach re póit' air:

Le fuaranaibh grinne

Am bun gruamach na biolair',

Cóineach uaine mu'n iomall,

Is iomadach féorsa.

Bu ghlan uachdar na linne,

Gu neo-bhuaireasach milis,

Tighn 'na chuartaig o'n ghrinneal

Air flinnein Beinn'-dórain.

Tha leith-tao' na leachdain

Le mais' air a cómhdach;

'S am fri' choirean creagach

'Na sheafamh g'a chóir fin.

Gu stobanach, stacanach,

Slocanach, laganach,

Cnocanach, crápanach,

Caiteanach rómach;

Pasgainneach, badanach,

Bachlagach, bóidheach: 544

R

A

A h aiseiridhean corrach,
 'Nam fàfraichibh mollach;
 'Si b'afadh dhamh mholladh,
 Bha sonas gu leoir orra :
 Ciuigeanach, gucagach,
 530 Uchdanach, còmhnaidh;
 Le díthean glan ruiteach,
 Breac míseanach sultmhòr :
 'Tha 'n fhri air a busgadh
 San truigean bu chóir dh'i. 534

72

O R A N XXI.

Oran do Chéile.

I.

A Mhárai bhán óg, 's tu 'n óigh th'air m'aire,
 Re'm bheo bhi far am bithinn fhein ;
 O'n fhuair mi ort cóir cho-mór 's bu mha' leam,
 Le pósadh ceangailt' o'n chléir,
 Le cúmhanta teann, 's le banntaibh daingean,
 'S le snaim a dh'fhanas, nach tréig :
 'S é t fhaotain air láimh le grádh gach caraid
 Rinn sláinte mhairtheann a'm' chré.

'Nuair

II.

'Nuair bha mi gu tinn 's mi 'n cinnseal lean-
 Gun chinnt co theannadh rium fhein, [nain,
 'S ann a chunna' mi 'n óigh air bord tigh-leanna,
 'S bu mhóthar ceanalt' a beus :
 Tharruing mi suas ria, 's fhuair mi gealladh
 O'n ghrugaich bhánail bhi 'm reir :
 'S mise bha aobhach t fhaotain marrum,
 'S crobh-laigh a' bharain a'd' dheigh.

III.

Maduin Di-luain, ge buan an t slighe,
 'Nuair ghluais mi ruidhinn mar ghaoth,
 A dh' fhaicinn mo luaidh 's rud uainn' nar di-
 Nach dual da rithist gu'n sgaoil ; [thist
 Thug mi i 'n uaigneas uair a bhruithinn,
 'S ann fhuair an inghean mo ghaol, [eadh
 Is chluinneadh mo chluas an fhuaim a bhith-
 Aig luathas mo chroidhe-ri 'm thaobh.

IV.

'N sin nuair chuir Cupid an t uldach a'm'
 G'a shaighdean corranach caol, [bhroileach,
 A dhrúith air mo chuilean, a chuir luchd air
 mo choluinn,
 Leis an do thuit mi ge b'oil leam 's gu'n d'aom,
 Dh' ianais

Dh'innis mi sgeul do'n té rinn m' acain,
 Nach léigh a chaisgeadh mo ghaid;
 'Sé leighis gach creuchd, i fhein le feantan
 A theachd réidh a'm' ghlacaibh mar shaoil.

V.

Bheir'inn mo phóg do'n óg-mhnaoi shomult',
 A dh' fhás gu boinneanta, caoin,
 Gu mí'leant, cómhuard, seócail, foinneamh;
 Do chómhruadh gheibh mi gu saor.
 Tha mi air sheól gu leoir a'd' chomain,
 A mhóid 'fa chuir thu gu faoin
 Do m' smaointean górach, próis nam boirean-
 'S cóir dhamh fuireach le h aon. [nach,

VI.

Chuaidh mi do'n choill' ann raibh croinn as
 Bu bhoigeil sealladh mu'n cuairt, [gallain,
 'S bha miann mo shúil do dh'fhuaran barruicht'
 Ann dlú's nam meangana suas,
 Geug fu' bhlá' o bár gu talamh,
 A lúb mi farrafsda nuas :
 Bu doilich do chách gu bráth a' gearradh,
 Is é 'n dán damh 'm failleán a bhuain.

Shuidhich

VII.

Shuidhich mi líon air fíor-uísg tana,
 'S mi fíri' ga tharraing air bruaich,
 'S thug mi le sgríob air tír a' ghealag,
 'S a líth mar eal' air a' chuan ;
 'S toilicht' a dh'fhag é 'n lá sin m' aigne,
 An roinn a bh'agam san uair ;
 B'i coi'm eas mo cheud mhna' reult na maidné,
 Mo chéile codail 's mí 'm shuain.

VIII.

'Sé b'fhasan leat riamh bhi ciallach banail
 Ri gníomh, 's ri ceanal mna-uail' ;
 Gu páirteach, báigheal, blá', gun chóire,
 Gun ghíomh, gun ghoinne, gun chruas,
 Gu déirceach, daontach, faoilidh, farrusd',
 Ri daoine fanna, boc', truagh ;
 Is tha mi le'd' sheól, ann dóchas ro-mha',
 Gur lón a d' anam do dhuais.

IX.

Chuir mi air thúis ort iúl as aithne,
 Le súgra' ceanalta, suaice,
 'S 'nuair theannain riut dlú', bu chúraidh' d'
 Na úbhlan meala 'gam buain : [anail

Cha

Cha bhiodh sgeul rúin air grunn d mo stamaic,
A b' fhuic, nach mealladh i uam;
Nan cuireadh i cúl rium 's diulta' baileach,
Bu chúis damh anart as uaigh.

X.

'S ann thog i mí 'm prís o'n tíom fo 'n uraidh,
An ní 'fan urrain a fhuair,
'Sguab do'n íre fhíor-ghloin chruineachd,
An síol a's urramach buaidh.
Sin na chuir mi co-ríomhach umad;
Bha d' inntin bunailteach buan:
Líonadh do sgiamhachd miann gach duine,
Ann dreach, fiamb, ann cumachd, 's ana
fhuagh.

XI.

Do chuach-fhalt bán air fás cho-barail,
'Sa bhár lán chamag as dhual;
T aghaidh ghlan, mhálta, nárach, bhanail,
Do dhá chaol mhalaidh gun ghruaim;
Súil ghorm, hontach, mhín-rosg, mheallach,
Gun díth cur fal' ann a'd' ghruaidh,
Deud geal íobhraidh díonach, daingean,
Beal bídh nach canadh ach fluaim.

A Slanraig do dhóid Shúibhladh
in 1790
Do bhíodas blath xi.

XII.

Shiúbhladh tu fásach áiridh glinne
 'San áit an cinneadh an spréidh,
 G' am bleothan mu chró, 's bhi chóir na h ianis,
 Laoigh óg a' mireadh 's a' leum;
 Cha mhiosa do lámh 's tu láimh re coinnil
 Na 'n féomar foilleir ri gréin,
 A' fuaidheal 's a' faithmeadh bhann as phionar,
 Ann ám chur grinnis air greus.

XIII.

Do chneas mar an éiteag glé-ghlan, fallain,
 Corp seamh mar chanach an t fleibh;
 Do bhráigh co-mhín, 's do chíochan corrach
 Is iad líontach, soluist le chéil':
 Gaoirdeine tlá' geal lámh na h ainnir,
 Caol mheoir, glac thana, bas réidh;
 Calpa deas úr, troigh dhlú' 'm bróig chuimhir
 Is lúthar inealta ceum.

XIV.

'S ann fhuaire mi bhean chaoin aig taobh
 Mbám-charaidh,
 'Sa gaol a'm' mhealladh o'm chéill';
 Bha do chroidhe dhamh faor, 'nuair dh'fheud
 mi tharruing;
 Cha b'fhaoin damh bhar'ail bhi d' reir:

'S ioma' fuil uafal, uai'reach, fharumach,
 Suas ri d'acheann-aghaidh fhein,
 Gad' chumail am prís an Rìgh 's MacAilein,
 'S tu fhiol nam fear a bha 'n Sléit'.

XV.

'S nam faighinn an dráft do cháramh daingean
 Ann áite faluich o'n eug;
 Ge d' thigeadh é d' dháil, as m' fhágail falamh
 Cha b' áill leam bean eil' a'd' dheigh:
 Cha toir mi gu bráth dhuit dranndan teallaich,
 Mu'n árdach aileag do chléibh,
 Ach rogha' gach mairain, grádh as furan,
 Cho-blá' 'fa b'urraim mo bheul.

XVI.

Dheanuinn duit ceann, as crann, as arrachd,
 Ann ám chur ghearran ann éil,
 Is dheanainn mar chách air tráigh na mara,
 Chur áird air mealladh an éisg:
 Mharbhainn duit geoidh, as róin, as eala,
 'S na h coim air bharra nan geug,
 'S cha bhi thu ri d' bheo gun féol air aran,
 'S mi chómhnuidh far am bi féidh.

ORAN

O R A N XXII.

Oran do leanabh-altrom.

I SEABAL óg an ór-fhuilt bhuidh,
Do ghruai' mar rós, 's do phóg mar ubhall,
Do bheul dreachmhor meachair grinn,
O'm fuighte na h órain cheólmhor bhinn.

'S tu 's gloine 's is cannaiche bhanaile fnuadh,
Gur deirge na'n t futhag an rutha' tha d'
ghruaidh,
Do mhín rosg líontach, fhíobhailt, shuairc,
Gnúis mhálta, nárach, lán do fuaime.

'S é coslas na h ainnir an eal' air an t snámh,
Do chneas mar an canach co-cheanalta thlá',
Do chíochan corrach air bhroileach geal bán,
Do bhráigh mar ghrian, 's do bhian mar
chnáimh.

Do chuach-fhalt bachallach, cas-bhuidh, dlú',
Gu h amlagach, daithte, lán chaisreag is lúb,

S

'Na

'Na chiabhanaibh gleachdach am pleata' gu dlú,
Air sniamh gu léir mar theuda-ciuil.

'S ioma' fuil uasal gun truaille', gun táir,
Tha togail 'na stuaidheanaibh suas ann ad
bhár, [s gach blár,
Clann Dómhnail a' chruadail fhuair buaigh ann
Gus an d' thain' an latha suarach thugadh uath'
an deas lámh.

'S ban-Chaimbeulach dhíreach an ríbhín
dheas óg, [tha beo;
Cha stríochdadh do dhílsean a luchd míoruin
'S gach car tha dol diotfa ga d' shior-chur am
móighd, [nan fról.
'S thu theaghlach an Iarla fhliochd Dhiarmaid

Tha Cinneadh do fhean-mhath'r mór ainmeil
gu leoir, [toir;
Na Camronaich mheamnach bu gharg air an
'S iomadh áit' ann s'na dhearbha iad le fear-
ghleus an dórn, [Dheórs'.
Bhi marbhtach le'n armachd air dearganaich

'Si 'n ainnir bu taitnich' a bh' ac' ann a fíir,
A thachair bhi agam 'ga h altrom le cích;
'Nuair

'Nuair a sheafas i fathast air faidhir an righ,
 B'i'dh ioma' fear-fearainn a' faraid, Co i?

Gruagach gheal, shomulta, shoilleir gu leoir,
 'Si fínealta foinneamh, gun chroma', gun sgeôp;
 Calpa deas coslach, a choisicheadh ród,
 Troigh chuimir, fhocair, nach dochuinn a'
 bhróg.

'S maith thig dhuit san fhasan gún daithte
 do'n t fról, [chóir,
 Le ftaidhs 'ga theannadh cho-daingean 's bu
 Fáinneacha daoimein air roinn gach meoir,
 Bi'dh rufles is ruibein air Iseabail óig.

O R A N XXIII.

Oran gaoil.

'S A Mhárai bhán gur bar'aíl thu,
 'S gur barraicht' air gach feòl thu,
 O'n thug mi gaol cho-daingean duit,
 'S mi t fharaid ann s gach còmh'aíl :
 'S earbsach mi a d' cheanaltas,
 'S na fhuair mi cheana d' chómhradh,
 Nach urrain cách do mhealladh uam
 'N déis do gheallaidh dhamh-fa.

'S chuala mi mar shean-fhocal
 Mu'n darach, gur fiodh còr é,
 'S gur geinn dheth fhein 'ga theannachadh
 A spealtadh é 'na òirdnibh :
 'S mi 'n dúil, a reir na h eallaidh fin,
 Gur maith leat mi bhi d' sheórfa,
 Nach tréig thu mi, 's gu 'm fuigh mi thu
 Le bannaibh daingean pòsaidh.

'S é chum an raoir mi m' aithreachadh
 An spéis a ghabh mi òg dhìor ;
 Bha smaointean tric air m' aithre-se
 Mu'n ainnir a's fhearr fòghlum :
 Cha 'n 'eil cron r'a àireamh ort,
 O' d' bhàrr gu fàil do bhròige,
 Ach ciallach, fialaidh, fábhorach,
 Air fiamh do ghàire 'n còmhnuidh.

'S do chúl daithte lán mhaiseach
 M' an cuairt a d' bhráigh 'n órdugh,
 Air sniamh, mar theuda clárfaiche,
 'Na fháinneachaibh glan nófar :
 Gu lith-dhonn, pleatach, sár-chleachdach,
 Gu dofach, fásfhar, dómhail,
 Gu lúbach, dualach, bachlach, guairsgeach,
 Snasfhor, cuachach, ór-bhuidh.

✧ Tha t aghaidh nárach bhanail,
 Dá chaol mhaluidh mar ight coin ort ;
 Rosga réidhe fallaine,
 'S dá fhúil ghorm mheallach mhóthar :
 Do ghruidh mar chaoran meangain,
 A thug barrachd air na rósan ;
 Do 'dheud geal dreachmhor meachair grinn,
 'S do bheul, o'm binn thig óran.

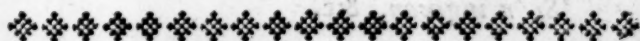
Tha

Tha do phóg mar úbhlán gáraidh,
 'S tha do bhráigh mar an neoinein;
 Do chíochan líontach mulanach,
 'S an sí 'g an cumail cómhuard:
 Corp seamh, geal, gneadhail, furanach,
 Deadh-chumachdail, neo-spórsail;
 Do chalpa cruinne, lúthora,
 'S an troigh nach lúb am feoirnein.

'S é 'm fáth mu'm biodh tu talach orm,
 Gur ro-bheag leat mo stóras:
 'S bha dá-rud-dheug a' tarruing uam
 Na thionail mi do phórfan.
 Bhíodh ól, is féisd, is banais ann;
 Bha ceól, is beus, is ceannaichean,
 An fhéill, 's na gibhte leannanachd,
 An amaideachd 's an óige.

'S a nis' nam faighinn marram thu,
 Cha leanainn air an t-seól fin;
 Gu'n deanainn áiteach' fearainn,
 Is crobh bainne chur mu chró dhuit;
 Mharbhainn iasg na mara dhuit,
 'S am fiadh fa' bhealach cómhluath
 Le gunna caol nach mearachdaich,
 'S a mhealladh fear na cróice.

'S mór an gaol a ghabh mi ort
 Le ro-bheagan a d' éolas,
 'S mi 'n dúil gur tu bu leannan damh,
 'S nach mealladh tu mi m' dhóchas :
 Ge d' bhiodh am bás ann caraibh dhamh,
 Gun bhar'ail re tigh'n beo uaith,
 'S é dh'fhágadh flán mi 'n righbhin mhálta,
 Márai bhán o Lóch-lairig.

O R A N XXIV.

Oran súgraidh.

'S I 'n inghean mo ghaoil
 An inghean donn óg ;
 Nam biodh tu ré m' thaobh,
 Cha bhithinn fo bhrón.
 'Si 'n inghean mo ghaoil
 An inghean donn óg.

'Si Márai Nic-Neachduin
Is dáicheile pearfa,
Ghabh mis' uiread bheachd ort
Ri neach tha beo.

'Si 'n inghean, &c.

'Nuair sheallas mi t éudan,
'S mi 'n coinneamh ri t fhaotain,
Gur maith leam nam feudainn
Bhi daonan a'd' chóir.

'Si 'n inghean, &c.

O'n a thug thu dhamh gealladh,
'S ann duitse nach aithreach,
'S cha 'n fhaic iad thu 'n ath-bhliadhn'
A'd' bhan-araich bhó.

'Si 'n inghean, &c.

Cha d' theid thu do'n bhuailidh,
A bhleothan cruibh ghuaill-fhionn;
Cha chuir thu ort cuaran,
'S gur uallach do bhróg.

'Si 'n inghean, &c.

Cha 'n fhoghnadh le m' chruinneig,
A' bhuarach no chuinneag,

'S cha chluinnear gu'n cumadh tu
Cuman a'd' dhorn.

'Si 'n inghean, &c.

Cha d' theid thu Bhad-odhair

A leigeadh nan gabhar,

'S minn bheag as an diaigh

'G an deothal mu'n chró.

'Si 'n inghean, &c.

Cha leig mi thu 'n fhireach

Thoir a' chruibh as an innis,

Air eagal na gillea

Bhi fireadh do phóg.

'Si 'n inghean, &c.

'Cha taobh thu duin'-uasal,

'S cha 'n áill leat am buachaill,

'S cha 'n fheairde fear-fuatain

Bhi cruaidh air do thóir.

'Si 'n inghean, &c.

Cha taobh i fear idir,

Air eagal mo thriobloid;

'S cha toilich té mise

Ach ise le deoin.

'Si 'n inghean, &c.

'S i ríghbhin a' bhaile
 Tha síor-thigh'n air m' aire ;
 Nam b'i rachadh marrum,
 Cha d' fharraid mi fíor.
'Si 'n inghean, &c.

Bheir mis' thu Dhún-eudan
 A dh'iunnfacha' beurla,
 'S cha 'n fhág mi thu t éigin
 Ri spréidh an fhír mhóir.
'Si 'n inghean, &c.

A 'n inghean na gruaige,
 Cha chreidinn ort tuallios ;
 O'n a tharruing mi suas riut,
 Cha 'n fhuath leam do sheól.
'Si 'n inghean, &c.

'S é mheudaich mo ghaol ort
 Gu'n d' fhas thu cho-aobhach,
 'S gu'n leumadh tu daonan
 Cho-eutrom 's na coin.
'Si 'n inghean, &c.

'Si 'n togarrach laoghach
 A thogainn mar roghuinn,

Nam bithinn a' taoghal
 San tigh am bi'n t ól.
'Si 'n inghean, &c.

Gu'm b' fheairde daoine-uaisle
 'N ám thionnda' nan cuach thu,
 A thoirt luineagan-luaidh dhoibh,
 Mu'n cuairt air an stóp.
'Si 'n inghean, &c.

'S leat urram an damhsaidh,
 'S an fhidheal 'na teann-ruidh ;
 Bu chriodhal san ám thu,
 'S an dram air a' bhórd.
'Si 'n inghean, &c.

'S tu fhreagradh gu h innealt'
 Am feadan 's an ribheid,
 A sheinneadh gu fileanta
 Ruidh-leumnaich ceoil.
'Si 'n inghean, &c.

'S tu thogadh mo spiorad,
 Nuair a theid thu air mhireadh,
 Le d' cheileiribh binne,
 'S le grinneas do bheoil.
'Si 'n inghean, &c.

Leis na ghabh mi do cheifd ort

Am madain 's am feasgar,

Gu'n deanainn riut cleasachd

Is beadurra gu leoir :

'Si 'n inghean, &c.

Dheanainn riut furan

Am bliadhn' is an uraidh,

Bu dócha na'n t uireasbhuidh,

Tuill' as a' chóir.

'Si 'n inghean, &c.

O R A N XXV.

*Oran do chaora a fhuaradh a ghibht o mhnach
uasail áraid.*

HEM o, ho io, ho ro-chaora cheann-fhion,
Hem o, ho io.

'S a' chaora fhuair mi o Shiúsaidh,

Gun an cúin' a dhol g'a ceannach ;

Hem o, &c.

Gu'm bu flán do'n t fár-mhnaoi uafail,
O'n d'fhuaradh a' chaora cheann-fhionn:

Hem o, &c.

Cuimhnichidh mi do dheoch-fláinte
Sa' h uil' áit' ann ól mi drama.

Hem o, &c.

Chaora tháinig a Coir'-uanain
Páirt g'a fuanaich mar an canach:

Hem o, &c.

Bha cuid dhith air dhath na carnaid,
'S cuid eile mar bhár na bealuidh;

Hem o, &c.

'S ann bu cholfach ris an t síde
Caora mhín nan casa-geala.

Hem o, &c.

'S iomadh cuileag chun an íasguich,
Tháinig riamh as a cúl cannach:

Hem o, &c.

Cungaidh mháith nam breacan daora
Ann s a h uile taobh g'a falluing;

Hem o, &c.

Cuiridh iad i air na cláduibh,
'S áluin i 'nuair theid a tarruing.

Hem o, &c.

'S i bu mholaiche na 'n líon
Is fhearr tha cinntinn aig na Galluibh.

Hem o, &c.

Bhiodh aice dá uan sa' bhliadhna,
'S bha h uile h aon riamh dhiubh fallain;

Hem o, &c.

'S 'nuair a thigeadh míos roimh Bhealltuin,
B' fheairde mi na bh' aice bhainne;

Hem o, &c.

Chumadh i rium gruth is uachdar,
Air fhuairid 's g'am biodh an t earrach:

Hem o, &c.

Dh' fhoghnadh i dhamh fad an t samhruidh.
Chumail annloin rium is aran.

Hem o, &c.

Cha raibh leithid chun an eadruidh
Am fad is freagrach do Mhac Ailein.

Hem o, &c.

Bhiodh i air thoiseach an t fealmhain,
A' tighinn 's a' falbh o'n bhaile.

Hem o, &c.

'S mise fhuair an sgobadh creachuidh
'N la a leag iad i san ranuich:

Hem o, &c.

'S tric tha mi 'g amharc an áit'
Ann raibh i bláth, 's i call a fola :

Hem o, &c.

'S ann fan fhraoch aig taobh Uillt-ghartain,
Rinn i 'n codal as nach d' fhairich :

Hem o, &c.

'S diomach mi do'n ghile-mhártuin
Bha cho'-dána 's dol 'na caruibh.

Hem o, &c.

Feuduidh na h eunlaith bhi róichdeil
Ag itheadh a feóla 's a faille :

Hem o, &c.

'S cha 'n 'eil eun a laidh air fulachd
Nach raibh umad ann an cabhaig.

Hem o, &c.

Am fear ruadh a chuir gu bás i
Thug é páirt dhith chum na garuidh.

Hem o, &c.

'Nuair a ránuig mis' an ár-fhaich',
Cha raibh láthair dhiot ach faileas;

Hem o, &c.

Bha na cnaimhean air an lomadh,
Is bha 'n ólan air a pealladh.

Hem o, &c.

O'n a chaill mi 'nois mo chaora,
'S colfach a m' eudach bhi tana :

Hem o, &c.

Cia leis a nítear dhamh cóta,
O nach beo a' chaora cheann-fhionn.

Hem o, &c.

H uile bean a th' ann a s dúthaich,
Tha mi 'n dúil ann dúrachd maith dhamh ;

Hem o, &c.

'S theid mi dh' iarruidh na faoidh chlóimhe,
Air mnathan cóireadh an fhearain.

Hem o, &c.

Taoghluidh mi air Inner-ghíneachd,
'S innfidh mi na bhios air m' aire ;

Hem o, &c.

Gheibh mi tlám a chlóimh nan caorach,
O'na tha mi dh' eudach falamh :

Hem o, &c.

Gheibh mi rúsg ann Tigh-na-fróine
O'n mhnaoi chóir a bha fan Arrar.

Hem o, &c.

Ann Gleann-ceitilein an fheoir
Gheibh mi na rúisg mhóra, gheala.

Hem o, &c.

Gheibh

Gheibh mi lán na flige-chreachuinn
O nion-Dónuil ghlais an drama ;

Hem o, &c.

Cuiridh mi fúd thar mo rúchan,
'S fheaird' a ghiúlaineas mi 'n eallach.

Hem o, &c.

Ruigidh mi bean Cheann-loch-éite,
Tha mi 'm éigin, 's cha bu mhaith lea' ;

Hem o, &c.

Gheibh mi uaipé tlám a dh'fhaidhe,
Tlám eile a thao' bhi 'm cháraid.

Hem o, &c.

Their an té tha 'n Guala-chuilín,
'S mór is doilich leam do ghearan ;

Hem o, &c.

Bheir mi nuas an t uisge-beatha
Dh' fheuchain an crath é dhiom an smallan.

Hem o, &c.

Their gach té tha 'n Druim-a-chothuis,
Gheibh thu rud, 's gur maith an airidh :

Hem o, &c.

'Nuair a theid mi dh' Inner-chárnain,
Cha leig aon té th' ann mi falamb.

Hem o, &c.

'Nuair theid mi 'n bhail' tha láimh ris,
Gheibh mi tláman ann 's gach talla.

Hem o, &c.

Cha'n 'eil té tha 'n Daile-'n-eafa
Nach d' theid mi 'm freasdal a ceanail.

Hem o, &c.

Thig mi dhathigh leis na gheibh mi,
Is tomad deth to-mhór ri gearran :

Hem o, &c.

Foghnuidh fúd damh cór as bliadhna
Chumail sniamh ri nian a' bhairin ;

Hem o, &c.

'S 'nuair a theid é fuidh na spáluibh,
Ni ~~ni~~ fábhór rium a bhain-fhítheach.

Hem o, &c.

'S ioma' té ni eudach guamach
Ach cha-luaidh i é gun chearthar.

Hem o, &c.

Th' uile gruagach tha 'n Gleann-éite
Dh' fheumainns' iad a thigh'n do'n bhaile ;

Hem o, &c.

'S 'nuair a chuireas mi air seól iad,
'S ann a theid an cló' a theannadh ;

Hem o, &c.

'Nuair

'Nuair a theannas iad re fúchdadh,
Cha bhi túchadh air an anail ;

Hem o, &c.

'Nuair a shuidheas iad air cléidh,
Gu'n cluinnt' an eughach thar na beannuibh ;

Hem o, &c.

'Nuair a sheinneas iad na h órain,
Cuiridh iad na h coin ann crannuibh ;

Hem o, &c.

'Nuair a theannas iad ri luinneag,
'S binn' iad na guileag na h eala :

Hem o, &c.

'S mór is binne fuaime nan nìonag
Na ceól píob air thús a' phannail ;

Hem o, &c.

Bithidh a túrn ann láimh gach té dhiubh,
'S bithidh a beul a' feinn na h ealaidh ;

Hem o, &c.

Té ri búrn, as té ri móinidh,
Té a' cur feól air an ainneal,

Hem o, &c.

Té 'ga phostadh ann an túbadh
Té 'ga luidreadh, té 'ga ghlanadh,

Hem o, &c.

Dithis 'ga fhilachdadh gu láidir,
Dithis 'ga fhásgadh gu gramail,

Hem o, &c.

Ach mu'n cuir iad as an láimh é
'S cinnteach mi gu'm fás é daingean;

Hem o, &c.

Theid a thiormachadh air bráighidh
Gára-cháil air am bi baran.

Hem o, &c.

Mur d' thig e 'm ionnfuidh an táileir,
'S nár dha é 's gu'n d' thug sinn bean da.

Hem o, &c.

'S ann an sin a theid mo chómhdach'
Leis a' chlóimh a rinn mi thional.

Hem o, &c.

Gur mise tha gu duthach
Ri cumha do 'n chaora cheann-fhionn,

Hem o, &c.

'S beag an t ionghnadh dhamh bhi doilich
Mulad a bhi orm as faran;

Hem o, &c.

'Nuair a shuidheas mi air tullaich,
'S turaman a bhios air m' aire,

Hem o, &c.

A' cuimhneacha' coslas na caorach
Nach raibh h eug'as ann san fhearann:

Hem o, &c.

Bha i riathach, 's bha i lachdun,
Bha i cais-fhionn, 's bha i ceann-fhionn;

Hem o, &c.

Bha i croidh-fhionn, 's bha i bótach;
Bha geal mór air báx a breamain.

Hem o, &c.

'Nuair theid mi fhealltuinn nan caorach,
Iundraichidh mi chaora cheann-fhionn;

Hem o, &c.

S' misde mi gu'n d'rinn i m' fhágail,
'S b'fheairde mi i 'm fad 's a dh'fhan i;

Hem o, &c.

'Cha do leig i riamh an fháiling'
Ann am árdach, 'n fhad 's a mhair i;

Hem o, &c.

'Nuair a rachuin chun na h áiridh,
Chuireadh i na tráighean tharum,

Hem o, &c.

'S ro-mhaith thogadh i na páisdean,
Bhiodh iad fáthach 'nuair bu mhaith leam.

Hem o, &c.

'S mise bha air bheagan saothreach
'M fad 's a bha mo chaora mairtheann ;

Hem o, &c.

O'na tháinig ceann a faoghail,
'S eigin damh bhi daor sa' cheannachd.

Hem o, &c.

Gu'm bu slán do'n cháta' chaorach
As an d' tháin' a' chaora cheann-fhionn ;

Hem o, &c.

'S an té o'n d'fhuair mi i 'n toiseach,
'S ro-mhaith chofainn i mo bheannachd.

Hem o, &c.

Beannachd leis an rud a dh'fhalbhas ;
Cha 'ne 's fhearr dhuinn ach na dh'fhannas ;

Hem o, &c.

'S fhearr bhi críodhail leis na dh'fhuirgheas,
Na bhi ruirfeach mu na chailleas.

Hem o, ho io, ho ro chaora cheann-fhionn,

Hem o, ho io.

O R A N XXI.

Oran luaidh.

HO ro gu'n togainn air hùgan fhathasd,
 Ho ro io mu'n d' theid mi laidhidh;
 Ho ro gu'n togainn air hùgan fhathasd.

Togamaid fonn air luadh' a' chlòthlain;
 Gabhaidh finn ceól, is órain mhatha.

Ho ro, &c.

B' fheaird' an clóth bhi chóir nan gruagach,
 A dhéanadh an luadha' le 'n lamhan;

Ho ro, &c.

'Nuair thionndaidheas iad air cléidh é
 Chluinnté fuaim gach té dhiubh labhairt.

Ho ro, &c.

Orain ghrinne, bhinne, mhíle,
 Aig na ríobhaineán 'g an ga'ail;

Ho ro, &c.

Luinneag ac' air luadha' 'n eudaich,
 Sunndach, faothrachail ri maithéas.

Ho ro, &c.

An

Thogamaid fonn gu ceólmhar, eu-trom,
Air a' chlóth bu daoire dathan.

Ho ro, &c.

An cloth brionnach, ballach, ciatfhach,
Triuchanach, stiallagach, gathach;

Ho ro, &c.

An clóth taitneach, basach, boifgeil,
Laisde, daoimeineach, 's é leathan.

Ho ro, &c.

Gu'm bu slán a bhios na caoraich
Air an dh' fhás an t-eudach flathail.

Ho ro, &c.

Beannachd aig an láimh a fhníomh é;
'Si rinn gníomh na deagh bhean-tighe;

Ho ro, &c.

'S ann is colfach ris an t síd é.

Dh' fhág i mín é, 's rinn i maith é;

Ho ro, &c.

Snáth co-rithinn ris na teudan,

'S é co'-réidh 's a dh' fheudta fhnaiththeadh:

Ho ro, &c.

Cha raibh pluc, no meall, no gaog ann,

No gíog chaol, no sliafuid reamhar.

Ho ro, &c.

'Nuair a theid an cléth a'n mhargadh,
'S é ní 'n t airgiod air an rathad.

Ho ro, &c.

Cha bhi flat a síos a chrún deth,
Miann gach fáil é ann san fhaidhir.

Ho ro, &c.

Cha bhi fúirighich' ann san dúthaich
Nach bidh 'n dúil ri páirt deth fhaighin.

Ho ro, &c.

'S ann tha 'n toil-inntin eudaich
Aig na daoine' a bhios 'ga chaithe'.

Ho ro, &c.

Thogainn am fonn a dh'iaradh póitear,
Is luaidhinn an clóth bu mhiann le mnathan.

Ho ro, &c.

'S olc an obair luadh' no fúcadh,
Ma bhios túchadh oirn' le padhadh.

Ho ro, &c.

Chuireadh é sunnd air muintir óg,
Suidheadh mu bhórd ag ól gu latha.

Ho ro, &c.

Puinse le gloinneachaibh lána,
Deochanan-fláinte 'gan gabhail;

Ho ro, &c.

Greis air fion, is greis air brandaidh,
Greis air dram do'n uisge bheatha,

Ho ro, &c.

Greis air fìdhleireachd 's air damhsadh,
Greis air cantaireachd 's air aidhear;

Ho ro, &c.

'Nuair theid stàirn ann àird an aodain,
'S ro-mhaith 'n t àm do dhaoineibh laideadh.

Ho ro, &c.

14 JY 62

C R I O C H

